

Улаан-Үдын тоһоной баазын холодильник—табан жэлэй шэнэ предприяти юм. Энэ предприяти һаяхан ашаглалгада үгтөө. Холодильнигай тухеэрэлгэнүүдые һайнаар хүдэлгэхэ хэрэгтэ машинист Петр Дульский шалгарна.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

СОВЕТ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААН

СССР-эй АРАДУУДАЙ булад хатуу бата нэгэдэл, үнэн зүрхэнэй халуун хани барисаан хадаа Совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо социализм болон коммунизм байгуулгын үедэ Коммунис партиин туйлаһан түүхэтэ илалтануудай нэгэн болоно.

Урдань хаанта хархис засагай үедэ элдэб үндэһэ яһанай ажалшадай хоорондоо эбтүй, хёморолдоотой байхынь тулада, тэдэнэй хоорондоо хани барисаатай болонжо, ангиин талаар нэгэдэһэн бэеэрээ, дарлагшад, мүлжэгшэдтэ эсэргүүсэн бодохогүйнь тулада «буса түрэлтэн» тушаа национальна доромжолгын политика, «буса түрэлтэнэй» хоорондонь элдэб муухай «яһа хаяжа», арсалдаа буляалдаа гаргаха, хэрүүл хэхэ, алалсаха хюдалсаха мэтээр, бэе бэедээ дураа туталтын, бэе бэеэ шоо үзэлтын политика ябуулагдадаг байгаа бшуу. «Буса түрэлтэн» хэрбээ гэмтэ ябадал хэһэн байбал, «хэрээһэ зүүжэ», христос шажантай болоһон бэеэрээ, зэмэеэ амсангүй һаладаг ушарнууд хаа-яа үзэгдэдэг байһан. Игэжэ хаанта засаг нэтэ яһатаниие нүгөөдэ яһатандань зорюута эсэргүүсүүлэн зүрюулдэг байгаа ха юм.

Зүгөөр үнэн дээрээ энэ политика хадаа ангиин удхатай, ангиин шэглэлтэй байһаниинь элитэ. Хаанта засаг болбол ямаршье яһанай ноёд, баяшуулые үнэн зүрхэнһөө дэмжэдэг, шуһа мяхаараа тэдэнтэй холбоо барисаатай, ангиингаа талаар таһаршагүй нэгэдэлтэй, нэгэ ниитэ хараа шугамтай байгаа бшуу. «Буса түрэлтэнэй» баяд, ноёдоор дамжуулан, мүн тэрэ түрэлтэнэй арад зониие, ажалшадые хаанта засаг дарладаг, мүлжэдэг, доромжолдог байһаниинь мэдээжэ. Элдэб яһанай арадууд хоорондоо эбгүй, хёморолдоотой байхадаа, хаанта засагта эсэргүү ангиин тэмсэл ябуулха аргагүй болоно ха юм. Тиимэл хадань хаан засагта Россие «бүхы арадуудай түрмэ гээшэ» гэжэ Владимир Ильич Ленин нэрлэһэн байна.

Хаанта хархис засагай үеынхидэ орходоо мүнөө бүхы арадуудай хоорондохи харилсаа холбоондо ямар туйлай ехэ революционно хубилалтанууд болоо гээшэб! Ямаршье үндэһэ яһанай байг—хамаагүй, совет арадууд хоорондоо аха дүүтэй, хани халуун барисаатай, таһаршагүй бата бэхи холбоотой, бэе бэедээ тон ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг, бэе бэедээ үнэн зүрхэнһөө туһалдаг, «нэгэниинь — бултанайнгаа түлөө, бултадаа — нэгэнэйнгээ түлөө» анхарал оролдолго гаргажа байдаг болонхой. Энэ хадаа манайда Коммунис партиин ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанай гайхамшагта аша үрэ мүн.

Совет засагай жэлнүүдтэ, түүхын тон богонихон болзор соо, коммунис партиин ударидалгаар манай республикын экономико болон культурна байгуулалтада болоһон туйлай ехэ хубилалтануудые хараад үзэхэдэ, түбхын түрүүндэ агууехэ ород арадай, мүн бүхы бусад совет арадуудай аха дүү ёһоной, энэрхы сэдьхэлэй туһаламжын ашаар бэелүүлэгдэнхэй. Урдань промышленность үгы шахуу байһан аад, ород арадай али бүхы туһаламжаар манайда промышленность үргэнөөр дэлгэржэ, Буряад оромнай индустриальна талаараа хүгжэнхэй республика болонхой. Урдань таряан ажал эрхилдэггүй, миил мал ажалтай байһан хүдөө ажахыдамнайшье мүнөө эрид хубилалта хэгдээ. Эндэ тэрэшэлэн ород болон бусад совет арадуудай аша габьяань ехэ. Арадаймнай ажахын али бүхы һалбаринуудта буряад зоной дундаһаа элдэб янзын мэргэжэлтэд олоор урган гаранхай. Энэ хадаа баһал бүхы бусад арадуудай аха дүүгэй туһаламжаар бүтээгдэһэн хэрэг.

Мүнөө үедэ республикымнай промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье, культурна байгуулалта дээрэшье элдэб яһанай аха дүү арадуудай олон тоото түлөөлэгшэд мүр мүрөө түшэлсэн, хани ёһоор халуун гараа бүхөөр адхалсаад, хүхюу баяртайгаар, урматай зоримгойгоор ажаллажа байнад. Эдэнэй дунда ород болон украиншье, белорус болон казахшье, грузин болон азербайджаншье, эвенк болон эстоншье, чуваш болон татаршье, латыш болон башкиршье арадуудай хүбүүд, басагад байха. Хамта дээрээ 30 гаран яһанай арадуудай түлөөлэгшэд хүдэлжэ байнхай. Эдэнэр хэниинь хэн гэшэгүй—бултадаа эрэлхэг зоримгойгоор, үүсхэл оролдосотойгоор, шэн габьяатайгаар ажаллажа байһанаараа суурхана, олониитэ зоной этигэл найдабарида хүртэнэ. Жэшээлхэдэ, республикын нютагай Соведүүдтэ һунгагдаһан 6734 депутадуудай дунда дээрэ нэрлэгдэһэн бүхы арадуудай түлөөлэгшэд бии.

Энэ баримта хадаа гүн гүнзэгы удхатай, гайхамшагта үзэгдэлнүүд тухайда али тодоор тайлбарилан хэлэнэ. Совет засагай нютагай орган байгааша нютатай Соведүүдтэ—энэ олониитэ зониие үргэнөөр хабаадуулдаг, шухалын элдэб асуудалнуудые шиидхэдэг засаг түрын зургаанда манай республика дотор ажаһуудаг үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд аб адли эрхэтэйгээр, эбтэй эетэй хани барисаатайгаар, коммунизм байгуулха гэһэн нэгэ ниитэ ут зорилготойгоор ажаллажа байна ха юм. Манай социалис Эхэ орон дотор ямаршье республика, хизаар болон областьдо ажаһуудаг хүнүүдые хараад үзэбэл, хаа заанагүй баһал иимэ байха. Совет хүнүүд бултадаа иимээр—коммунис ёһоор, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үзэл сурталаар, аха дүүгэй халуун хани барисаатайгаар хүмүүжүүлэгдэнхэй. Энээгээрээ совет арадууд омогорхохо ёһоороо омогорхоно, баярлахын ехээр баярлана. Иимэ һайнаар, иимэ һайханаар хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө коммунис партидаа гүн зүрхэнэй халуун баясхалан хүргэнэ. Иимэ ехэ түүхэтэ илалтаяа хэзээ бүхэндэ һангинаар сахижа ябаха тухайда шахаа тангариг үргэнэ.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд дотор национальна бүхы республиканууд болон областьнуудай экономико ба соёл культурые саашадань улам бүри түргэнөөр, хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, һалбаран мандуулха тухай хэлэгдэнэ. Энэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Тиимэһээ бүхы совет арадуудай хоорондохи нягта нэгэдэлэй, хани барисаанай улам бүри бэхижэхэ, хүгжэхэ, мандаха байһаниинь дамжаггүй.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 270 (11256)
1966 оной ноябриин 16, среда

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ЯРАЙ СУГЛААН

...ын нэгэ үдэр Зэдын аймаг... Үшөөтэй тосхоной ту... хүн зон олон, баяртай ...й байба. Ушар юуб гэхэдэ, ...н Доржо Банзаровай нэрэм... колхоздо энэ жэлэйнь та... үндэр баян ургасын бая... суглаан болохо байба. Тус ... түрүүшүүлэй суглаае ...ой парткомой секретарь ... Цыдыпов нээжэ, КПСС-эй ...й гэшүүн, республикын ...трнүүдэй Соведэй түрүү... К. Л. Барьядаев колхозой ...гшэ С. Б. Жарталовта ...Р-эй Министрнүүдэй Сове... ВЦСПС-эй дамжуулгын ... туг барюулаа.

...ань колхозой 65 түрүү ...ы үнэтэ бэлэгүүдээр шаг...ан байна.

А. ЦЫРЕНОВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҺҮ, МЯХА ГҮРЭНДЭ ТУШААЛГААР ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ЯМАРААР ДҮҮРГЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1966 оной ноябриин 10-най мэдээн (процентээр)

Аймагууд	Һү тушаалга: Түсэбэй дүүргэлтэ	Һү тушаалга: 1965 онойхитой сасуулхада	Һү тушаалга: Үнеэн бүридэ һаагдаһаниинь (килограммаар)	Мяха тушаалга: Түсэбэй дүүргэлтэ	Мяха тушаалга: 1965 онойхитой сасуулхада
Баргажанай	78	103	735	85	103
Бэшүүрэй	95	105	1112	85	113
Зэдын	92	100,6	1104	90	105
Яруунын	93	106	944	85	72
Баунтын	107	163	930	100,8	98
Загарайн	88	103	1158	90	101
Захааминай	97	103	510	99,5	94
Кабанскын	102	111	1451	94	105
Прибайкалиин	98	103	1387	110	135
Хяагтын	99	104	1085	91	108
Мухар-Шэбэрэй	93	105	1015	84	106
Сэлэнгын	93	102	1275	84	105
Түнхэнэй	96	103	948	99,7	126
Ахын	65	82	175	75	83
Улаан-Үдын	91	103	1131	96	106
Хориин	96	106	889	102	104
Республика бүхыдөө	93	104	961	91	101

...АЛХАМАА ХУРДАДХАХАЛ

...сэбтэ табан жэлэй түрүү... жэл түгэсэхэ дүтэлбэ. Кол...ив бүхэн хэһэн бүтээһэнээ, ...һан амжалтануудаа согсол... дутагдалнуудаа элирүүлжэ, ...и зорилгонуудаа тодорхойл...

...инын совхозшье жэлээ ашаг ...тойгоор дүүргэжэ байна. ...а ондо энэ ажахы адагынь ...инган түхэриг сэбэр олзотой ... гарахаар хүлеэгдэнэ.

...ни үсхэбэрилгэ энэ совхозой ...бэриин гол һалбаринуудай ... юм. Хонишодой бригада...ай түрүү коллективүүд жэл ... һүрэгүүдээ олошоруулна, ...рыень һайжаруулан, нооһо ...абадаг боложо байна. Ган...ооһо гүрэндэ тушаажа, энэ ...ы мүнөө жэл 140 мянган тү... олзо оруулаа.

...оммунист Буда-Цырен Шаг...ай хүтэлбэрилдэг коммунис ...ай хонишодой бригадынхид ... хонидоо богонихон болзор ...искусственна аргаар урэ...һэн дээрэһээ түл абалгаяа ...ооо 22 үдэрэй турша соо үн...һэн юм. Энээнһээнь боложо ...ад нэгэ доро һайнаар түл...гээшэ ааб даа. 4 һарын үн...энэй һүүлээр хурьгадые эхэ...ь һалгаад шэгнэжэ үзэхэдэ, ...ь тус тустаа дундаа зэргээр ...илограмм татаа. Энэ отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээд, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалһан.

Ажалай амжалта эрхим хүтэлбэрилгэһөө болодог гэхэдэ алдуугүй. Ахалагша хонишон Буда-Цырен Бадмаевич Шагжиев «Республикын эрхим хонишон» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ дэмы хүртөөгүй бшуу. Совхоз дотор дүй дүршэлтэй, шадабаритай болоһон хонишод олон. Жэшээлхэдэ, түрүү хонишод Н. Ц. Дашиева, Н. С. Замбалаева болон бусад түсэбэй дүүргэлтэдэ хубитаяа оруулһан байнад.

Совхозой малшадшье магтаалтай. Ажахы гүрэндэ һү худалдаха 10 һарынгаа түсэб болзорһоо урид дүүргэжэ шадаа. Олохон һаалишад даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ байнхай. Сагаан эдеэ дэлбэрүүлэгшэд Нина Цыденжапова Зинаида Галданова хоёр жэлэй арба һарада үнеэн бүриһөө 2000 гаран литр һү һаагаа.

Эндэхи таряашад, механизаторнууд байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ таряа ургуулаа. Тэдэнэр гектарай 16 центнер шэниисэ хуряажа, дүн хамта 41712 центнер ороо̄һо суглуулһан байна. Совхоз энэ жэлдэ этээн түрүүшынхеэ гүрэндэ таряа худалдаха жэлэй хоёр түсэб-захил дүүргээ һэн. Теэд энэ амжалтань хаанаһаа эхитэйб? Таряагаа тон богонихон болзорто, һайн шанартайгаар тариһан байна. Хуряалгашье унжагайраагүй. Хабарай тарилгын үедэшье, хуряалгын халуун хаһадашье эрхимээр ажаллаһан механизаторнууд эндэ бии. Тэдэнэй тоодо Василий болон Мария Коломинтон, Бадмацырен Жаргалонов, Доржо Жалсанов болон бусад механизаторнуудые нэрлэмээр.

Ороо̄һо ехээр абадаг болохын тула газараа зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ ехэ удхатай. Зүгөөр совхоз дотор севооборот хүсэд хэрэглэгдэжэ, зүбөөр нэбтэрүүлэгдээгүй байһаар. Агротехникын гуримууд нарин нягтаар үшөөл сахигданагүй.

Мелиоратор Н. М. Мингазов түрүүтэй совхозой луговодууд мүнөө жэлдэ муу бэшээр ажаллажа гараа.

Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэйнь ойн баярта бэлдэжэ байхадаа совхозой хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу, дутагдалнуудые усадхажа, бүри ехэ амжалта туйлаха, эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам элбэгээр үйлэдбэрилхын түлөө хамсы шамажа оронхой.

Н. БАДМАЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтооһониинь:**

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессиие 1966 оной декабриин 15-да Москва хотодо зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 оной ноябриин 14.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. Н. КОСЫГИН ВЕЛИКОБРИТАНИ ОШОХО БОЛОБО

Энээнэй урда тээ, мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Великобританиин премьер-министр Г. Вильсон Англиин правительствын айлшан боложо Великобритани ошохыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиниие уриһан байгаа. Тэрэ уряалынь хүндэтэйгөөр зүбшөөгдэн абтаһан юм.

Мүнөө хэлсэгдэһэнэй үндэһөөр А. Н. Косыгин албанай хэрэгээр 1967 оной февралиин 6-да Великобритани ошохо болобо.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ВЕНЭДЭ ЕРЭЭ

ВЕНЭ, ноябриин 14. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Австриин Республикын Федеральна Президент Ф. Йонасай уряалаар мүнөөдэр гүрэнэй хэрэгээр эндэ ерээ.

ВЕНЭДЭ ХҮНДЭТЭЙГӨӨР УГТАБА

ВЕНЭ, ноябриин 14. (ТАСС). Австриин Республикын Федеральна Президент Франц Йонаста урюулһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный мүнөөдэр гүрэнэй хэрэгээр Венэдэ ерээ.

Н. В. Подгорные СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихонов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. М. Кузьмин, Гадаадын оронуудтай соёлой харилсаа холбоо хэлэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ С. К. Романовский болон бусад тушаалтад үлэшэжэ ерэлсээ.

Хүндэтэ совет айлшаниие Швехат аэродром дээрэ Австриин Республикын Федеральна Президент Ф. Йонас, Федеральна Канцлер Йозеф Клаус түрүүтэй Австриин федеральна правительствын гэшүүд, Австриин министерствэнүүд ба албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн СССР-һээ Австрида байдаг элшэн сайд Б. Ф. Подцеров угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хүндэлэлдэ пацинуудай салют угтоо, Советскэ Союзай, Австриин Республикын гүрэнэй гимнүүд дуулагдан гүйсэдхэгдөө.

Уулзалгын ёһололой дүүрэһэнэй һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, Австриин Республикын Федеральна Президент Ф. Йонас гэгшэд үдэшэжэ ябалсаһан хүнүүдтэй хамта автомашинануудта һуужа, «Империал» гостиница тээшэ шэглэн ошобо. Н. В. Подгорный Венэдэ байха үедөө энэ гостиницада байрлаха юм.

Австриин ниислэлэй хүн зон үйлсэ гудамжануудтаа олоороо гаража, Н. В. Подгорные хани халуунаар угтаа.

КПСС-эй ЦК-һаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой — Николай Григорьевич Игнатов хүндөөр үбшэлөөд, 1966 оной ноябриин 14-дэ 66-дахи наһандаа нүгшэбэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Социалис Ажалай Герой — Николай Григорьевич Игнатов хүндөөр үбшэлөөд, 1966 оной ноябриин 14-дэ наһа бараба гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ **РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.**

Николай Григорьевич ИГНАТОВ

Партийна, гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Николай Григорьевич Игнатов 66-дахи наһандаа хүндөөр үбшэлөөд, 1966 оной ноябриин 14-дэ наһа бараба.

Николай Григорьевич Игнатов 1901 ондо Волгоградска областиин Нехаевска районой Тишанский гэжэ станицада хүдэлмэришэнэй бүлэ дотор түрэһэн, 13 наһатайдаа модошо дарханаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн байгаа. 1917 ондо һайн дураараа Улаан Гвардида ороһон юм. Граждан дайнай үедэ Нэгэдэхи морито армиин сэрэгшэ ябаһан, удаа тээнь Дунда Азидахи басмачуудтай тэмсэлдэ хабаадаһан, тиигэһэнэй һүүлээр 1932 он болотор ВЧК — ОГПУ-гай органуудта хүдэлмэрилһэн.

1924 ондо Н. Г. Игнатов Коммунис партиин гэшүүн болоо һэн. 1934 ондо ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын курс дүүргэһэнэй һүүлээр Ленинградай «Гознак» фабрикада ЦК-гай парторгоор эльгээгдээ бэлэй. Н. Г. Игнатов олон жэл партийна харюусалгатай хүдэлмэридэ ябаа. Партиин Куйбышевска, Орловско, Воронежско, Горьковско обкомуудай, Краснодарай крайкомой нэгэдэхи секретаряар, партиин Ленинградска обкомой хоёрдохи секретаряар, КПСС-эй Ленинградска горкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлмэрилөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Н. Г. Игнатов Орловско областиин доторхи партизануудай хүдэлөөс хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. 1952, 1957 онуудта Н. Г. Игнатов КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидадаар, Президиумэй гэшүүнээр, КПСС-эй ЦК-гай секретаряар һунгагдаа һэн. 1960 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилогдоһон, тиихэтэй хамта бэлэдхэлэй талаар Гүрэнэй комитедые толгойлдог байһан.

1962 ондо Н. Г. Игнатов РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр һунгагдаа бэлэй. Н. Г. Игнатов энэ тушаал даажа байхадаа ажалшадай депутадуудай Соведэй ажал ябуулгые улам һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргаһан, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ үдэр бүри анхаралтай, оролдосотойгоор хандадаг һэн.

Н. Г. Игнатов партиин XIX, XX, XXII XXIII съездүүд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүнээр һунгагдаһан юм. 1956—57, 1962—66 онуудта —КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой гэшүүн байһан. Н. Г. Игнатов СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар, мүн РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдадаг байгаа.

Н. Г. Игнатов Совет гүрэнэй үмэнэ габьяануудгай байһанайнгаа түлөө Ленинэй гурбан орденоор, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай Нэгэдэхи шатын, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар, медальнуудаар шагнагдаһан.

Н. Г. Игнатов партиин эльгээһэя лэ бүхы участогуудта эршэ зоригтойгоор, оролдосотой нэтэрүүгээр хүдэлмэрилдэг байгаа. Н. Г. Игнатов ушар мэдэхэ болоһон бүхы наһан соогоо Коммунис партидаа, совет арадтаа үнэн сэхээр алба хээ.

Энээн тухай һаруул тунгалаг дурасхаал бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ ходоодоо һанагдажа байхал.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, Г. Ф. Сизов, И. В. Спиридонов, Ю. И. Палецкис, М. П. Георгадзе, Н. Г. Егорычев, В. И. Крестьянинов, К. Г. Пысин, А. М. Школьников, М. А. Яснов, С. Д. Орлов, В. Ф. Промыслов.

БОЛГАРИИН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

СОФИ, ноябриин 14. ТАСС-ай ...схай коррнууд Д. Бочаров, Н. Бочешков иигэжэ дамжуулба:

Мүнөөдэр ниислэлдэхи «Уни...рсиадай» эгээн ехэ зал соо Болгариин Коммунис партиин IX съезд баярай оршон байдалда нээгдэв.

Эгсэ үглөөнэй 10 часта БКП-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй делегациин толгойлогшо Л. И. Брежнев, аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай бусад делегацинуудай толгойлогшонор президиумэй столдо ерэжэ һууба.

Делегадууд эдэниие нэрьемэ удаан альга ташалгаар, «БКП!», «КПСС!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» гэһэн үгэнүүдээр амаршалан угтаа.

Съездые БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков нээбэ.

Съездмнай бүгэдэ ниитын политическэ дэбжэлтын, коммунис партияа тойрожо болгар арадай бүри батаар нэгэдэһэн, нягтаар эмхидэһэн оршон байдалда, ороной экономикын хүсэн түгэсөөр хүгжэжэ байһан оршон байдалда нээгдээ гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ съездэ шиидхэхы дуунай эрхэтэй 1526 делегат, зүблэхэ эрхэтэй 104 делегат хабаадана. Тэрэшэлэн 70 ороной аха дүү коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай, демократическа эмхинүүдэй түлөөлэгшэд ерээ. Гадаадын делегацинуудай зариман замда ябана гэжэ Тодор Живков мэдээсэбэ.

Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад байһанаа наһа бараһан хүнүүдэй дурасхаалые тэмдэглэн, делегадууд, айлшад хүл дээрээ бодожо ёһолбо.

Тодор Живков съездэ ерэһэн хилын саанахи айлшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци съезддэмнай хабаадахаяа ерээ гэжэ мэдээсэхэдэнь, бүхы зал нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтаа. «КПСС!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» гэһэн үгэнүүд дахинаа зэдэлэн дуулдаба. Делегадууд, айлшад хүл дээрээ бодобо. Эдэнэр коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай бусад түлөөлэгшэдые мүн лэ халуунаар амаршалаа.

Съездын президиум һунгагдаба. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет удаан замхашагүй альга ташалгаар угтагдан, съездын хүндэтэ президиумдэ һунгагдаба.

Съезд бусад хүтэлбэрилхы органуудаа һунгаад, иимэ зүблэхэ зүйл баталан абаа: 1. Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй тоосоон — элидхэлшэнь БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Т. Живков. 2. БКП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон — элидхэлшэнь комиссиин түрүүлэгшэ Т. Прахов. 3. Партиин Центральна органуудые һунгалга.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Т. Живков тоосоото элидхэл хэбэ.

Танилсагты түрүү дүй дүршэл

АДУУН ҺҮРЭГНАЙ ОЛОШОРОГ ЛЭ

ИИСЭНГЫН СОВХОЗ

1. ОЛЗОТОЙ ҺАЛБАРИ

НЮТАГТАА адуун һүрэг олошоруулха хэрэгтэ Цырендоржо Норбоевич Сультимов эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан хүн. Тэрэнтэй уулзаад хөөрэлдэжэ байхадашни угаа һонин. Ямар нэгэ профессор өөрынгөө тусхайта ажалые лаглаад шэнжэлэн хөөрэжэ байһандал, тэрэнэйдэл энэ хүмнай адуу үсхэбэрилхэ асуудалда ёнотой мэргэжэлэн байна.

Жэл бүри олон унага абажа түлжүүлхэ гээшэмнай гиимэ амархаахаар, хүнгэнөөр бодогдохо зэрэг бэшэл. Адууе хони ямаантай гэхэ гү, али үхэр малтай жэшэхэгүйш! Энэмнай анар холын тунга бэлшээридэ, ой тайгын гүнзэгыдэ адуулагдадаг мал. Жэлэй дүрбэн сагта холол бэлшээрдэнэ. Тиигээд лэ тэрэниие үсхэхэдэ нэгэл ехэ харюусалгатай, ондоо малда орходоо олон илгаатай байдаг.

Энээнһээ урда, гурбан жэлэй саана Иисэнгэ, нютагта хэр олон адуун тоологдошо һэм? Үсөөн байгаа. Адуун һүрэг нэгэ сагта, илангаа дайнай хойто жэлнүүдтэ ёһоор үсхэбэрилэгдэхээ болишоһон. Урдань морёор ажал хэгдэжэ байхада, тэрэниие олошоруулха тушаа зарим тэды анхарал табигдаашье һаа, машина техникын бии болоходо, мориной-товарна фермэ ажахыда байхаа болишоһон, хамаг адууһан совхозой отделенинүүдтэ хубаарилагдажа үгтэһэн байба. Тиигээд тоо толгойнь удаан сагта олошороогүй, харуулна муугаар хэгдэдэг, гүүдые олоорнь унагалуулха тушаа мүртэй ажал ябуулагдадаггүй һэн. Харин 1964 ондо Цырендоржо Норбоевич ахалагшар оролдоло гаргажа, һайн дурадхалнуудые совхозой дирекцидэ оруулһан, энэ һалбарые аминдань фермэ болгожо, ажалыень хүтэлбэрилхэеэ даажа абаһан байна. Энэ үедэ адууһан хамта найман зуугаад хүрэхэгүй адуун тоологдоод бэлэй.

Адуун һүрэгые нэгэ доронь байлгахадал сонхозоо олзотой байха гэжэ нүхэр Сультимов ойлгоһоншье байна. Яахадаб? Мүнөөмнай ажалай унаа бэлдэгдэнэгүй ха юм. Зүгөөр мори унаагаар хүдөө ажахын хамаг ехэ хүдэлмэри хэжэ байһан үе байгаа. Теэд мүнөө хамаг ажал техникээр хүсэлэгдэжэ болонхой. Тиимэ байхада адуун һүрэгые хэлэн олон газарта гэхэд гү, али совхозой отделени бүхэндэ арба-хорёодоорнь байлгахада, тэрэниие харууһалгада олон хүнүүд табигдаха болоно. Тиигээд ажахын хэдэн зуугаад мори унаа ямаршье ажалда хабаадуулагдахагүй аад, сабшалан болон тарилангада дүтэ байлгагдадаг, үхэр малай бэлшээрдэжэ байха газарта адуулагдаха, ногоо хагдыень гэмтээхэ, нүгөө талаарнь ашаглагдаагүй байлан. Энэ ушарта адуун һүрэг гарза эхэтэй, совхозой ажахыда биратай олзо доход оруулдаггүй һэн.

Тусгаар адуунай фермэ эмхидхэхэдэ, нэгэ талааараа гарза багатайгаар харууһалагдадаг болоо. Совхозой бүхы адуун гансал холын бэлшээридэ бүхэли жэлээ адуулагдадаг болонхой. Хоёрдохёор, түргөөр үдэнэ. Гүүд аминдаа таһалагдажа, дүршэлтэй хүнүүдэй гарта байлгагдажа, саг соогоо ороондо табигдажа байдаг. Ажалай зүбөөр эмхидхэгдэдэг болоһонһоо һүүлшын хоёр жэлэй туршада 500 гаран унаган абтаһан байна. Нёдондо харууһалагдажа байдаг гүүдэйнь зуун толгой бүриһөө 70 унаган, мүнөө жэлдэ 89 унаган түлжүүлэгдэһэн байха юм. Тиигэжэ ажахын адуун һүрэг хоёр жэлэй хугасаа соо хэдэн зуугаар олошороо. Хэрбээ 1963 ондо 785 адуун байбал, байгша ондо 1390 толгой, тэрэ тоодо 311 гүүн тоологдоно. 1967 ондо 466 гүү унагалуулхаар хараалагдана.

Иисэнгын совхоздо малай бэлшээри ехэ. Тиимэһээ илангаяа холын бэлшээридэ адуун һүрэгые нэгэ доронь байлгажа байхада таарамжатай. Иимэл хадань адуу олоор үсхэбэрилхэ, энэ һалбариһаа олзо доход ехээр оруулха гэһэн тодорхой зорилто табигдана. Хэрбээ энээнһээ хойто жэлнүүдтэ һүрэгөө үшөө олошоруулжа, гүүдэй тоое 1970 он болотор 860 толгой болгожо шадабал, тус совхоз жэлдээ адууһаа 560 толгойгоор үдхэхэ, жэл бүри 500—600 адуу гүрэндөө худалдадаг болохо байна. Мүн үсхэгдэжэ байһан һүрэгһөө ондоо ажахынуудта худалдаха аргатай. Адууһаа совхозой жасада орохо олзо доходые гаргаа һаа, адагынь 50—60 мянган түхэриг болохоор. Тиихэдэ гансахан 1967 ондо 300 мори гүрэндэ худалдажа, доодо захань 800 центнер мяха тушаахаар хараална.

Мүнөө совхозой адуунай фермэдэ 14 хүн ажаллана. Дунда зэргээр абахада, нэгэ хүндэ зуун толгой мал хүртэдэг. Теэд бүхы фермынь гаргаша бага. Нёдондо хамта 10 мянга гаран түхэриг адуушадта салин үгтэһэн байгаа. Тэрэнһээ гадна, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, мүн бусад гаргашануудыень тоолоо һаа, энээнһээ ехэ мүнгэн адуу үсхэбэрилгэдэ түлэгдөөгүй байна. Тобшолон хэлэбэл, ехэнхи сагтаа хээрын бэлшээридэ ябажа ондо оруулагдадаг энэ мал харууһалгада гү, али ондоо талаар хэгдэдэг бүхы гаргашаяа олзоороо харюулна ха юм. Байгша ондошье адуунай тоо олошороошье һаа, энээндэ балай ехэ гаргаша гаргагдаагүй. Юһэ һарын турша соо ажалшадай салинтай хамта бүхыдөө 15 мянга шахуу түхэриг гаргашалагдаһан байна. Теэд фермэһээ абтаһан продукциин хэмжээе тоолоходо, 30 мянган түхэриг гэхэ гү, али хоёр дахин ехэ болоһон байха юм. Тэрэнһээ гадна, жэлэй эсэс болотор зуу гаран адуун лаб лэ худалдагдаха. Тэрэнһээ хэдэ мянгаад түхэригэй олзо совхозой жасада оруулагдаха байна.

Тус совхоз гансахан адуугаа арьбан далантай болгожо гүрэндөө худалдаад олзо ехээр абаха бэшэ, харин жэл бүри сэгээ һаажа, наймаанай организацинуудта гаргаха арга боломжотой. Нёдондоной энэ хүдэлмэри ябуулагдажа, гүүнэй хэдэн центнер һүн һаагдаһаншье байгаа. Тиигээдшье тэрэниие худалдаа наймаанай организацинуудта ехээр үгэхэ гэхэдэ, һаалта ушардаг. Иисэнгын совхозой адуушад сэгээ һаажа ажахыдаа олзо доход оруулжа байхые хүсэхэдөө, наймаанай организацинуудһаа туһаламжа эринэ. Хэрбээ тэдэнэй горитой туһа хүргэбэл, Иисэнгэдэ бэлдэгдэһэн сэгээ манай Улаан-Үдэ хүрэтэр асарагдажа, зоной дунда наймаанда гаргагдаха байна бшуу.

АРДАГҺАА—АЛТА МҮНГЭН

Ажахынуудые тусхай шэглэлтэй болгожо, саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй һалбаринуудые олзотой болгохо гэһэн шухала асуудал мүнөө үедэ табигдана гээшэ.

Теэд ямар таарамжатай хэмжээнүүд хараалагдана гээшэб? Манай нютаг республикынгаа хойто бэсдэ оршодог хадаа шэмэрүүн хүйтэн уларилтай. Тиимэһээ таряа талха ехээр ургуулха аргагүйдэнэбди. Энэ ушарһаа газар таряаламнай гансал инитын малда тэжээл абтахын түлөө эрхилэгдэхэ болоно. Энээндэ гарза ехээр хэгдэдэг. Үрэһэ хүрэнгэ худалдажа абахаһаа эхилээд, таряа талха ургуултар хэгдэһэн бүхы гаргаша мүнөө үедэ абтаһан продукциярар харюулагдажа шададаганагүй бшуу. Тиимэһээ манай совхоз шэнэ табан жэлэй туршада мал ажалаа горитой хүгжөөжэ, тэрэнһээ олзо доход ехээр оруулдаг болохо, ажахыгаа үри гарзада оруулангүйгөөр эрхилхэ зорилго табина.

Адуун һүрэгөө саашадань үсхэбэрилжэ, тоо толгойень олошоруулха гэхэдээ, энэ һалбариие бүри ехэ олзотой болгохо гэлсэһэн байнабди. Юундэб гэхэдэ, манай нютагта адуу бариха бэлшээри элбэг. Энээнһээ урагша жэлнүүдтэ адуун һүрэгэймнай тоо толгойнь үсөөн байгаа. Һүүлшын хоёр-гурбан жэлдэ тэрэнээ олоор хороожорхингүйгөөр, 1400 шахуу болгоод байнабди. Адуун һүрэг манай нютагта үсхэхэдэ таарамжатай. Холын тунга бэлшээридэ адуулагдадаг хадаа ондоо мал үсхэбэрилхэдэ нэгэшье һаад бололсохогүй, олзынгоошье талаар ашатай байна. Хэрбээ энээнһээ хойшо жэлнүүдтэ энэ һалбаряа хүгжөөжэ шадабал, адуунай мяха худалдалгаһаа зуугаад мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулха аргатайбди. Энэнь юунһээ харагданаб? Адуу үсхэбэрилхэдэ гаргашань тон бага. Тэрээндэ үбһэ тэжээл ехээр бэлдэгдэдэггүй. Мүнөө адуунай фермэ ажахын тоосоондо оруулагдажа ажалшадынь өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ бэлдэжэ абахаар хараална. Байгша ондо 3700 центнер үбһэн бэлдэгдэв. Тэрэнь үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрөөд, үшөө үлүү гаража, совхозоймнай ондоо фермэнүүдтэ үгтэхэ байха. Ерэхэ жэлдэ адуушад техникэ зэмсэг даажа абаад, 7 мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ адуун һүрэгтөө бэлдэжэ абахаар шиидэнхэй.

Совхозоймнай дирекци, партийна организаци адуун һүрэгөө олошоруулжа, тэрэнэй мяха гүрэндөө элбэгээр тушаадаг болохо гэһэн харюусалгатай зорилго табихадаа дүй дүршэлтэй хүнүүдые фермэдэнь эльгээнэ. Адуунай фермые даагшаар үнинэй коммунист Цырендоржо Сультимов томилогдонхой. Энэмнай совхозоймнай нэгэ эдэбхитэн. 1954 ондо адуунай фермые даажа абаад, ажалыень зүбөөр эмхидхэжэ, зуун гүүнһээ 80—90 унага абадаг болгоо. Мүнөө нүхэр Сультимов өөрынгөө Цырен хүбүүниие адуушан болгожо табинхай. Ахалагша адуушанаар нүхэд Морохонов, Базарсадуев, Турхаев гэгшэд хүдэлдэг.

Саашадаа адуун һүрэгөө үдхэхэ гэһэн зорилго табиһан хойноо совхозоймнай дирекци тэдэнэй байра байдалые һайжаруулха хэрэгтэ анхарха болоно. Ерэхэ жэлдэ Жаргалантада хоёр айлай үбэлжэхэ гэр баригдаха, адуунай томо конюшни түхеэрэгдэхэ. Адуу хаража байдаг хүнүүд тусхай хубсаһа хунараар хангагдаха болоно. Мүн ажалайнь түлөөһые хаража үзэхэ байнабди. Зуун гүүнһээ 80-90 түл абаһан адуушадта нэмэлтэ түлбэри болгон унаган үгтэжэ байха юм.

Октябрийн революциин 50 жэлэй ойе угтуулан социалис мүрысөөндэ оролсоходоо манай совхозойхид ехэ уялгануудые абаба гээшэ. Ерэхэ жэлдэ ажахыдамнай 100 гүүн бүриһөө 85 унаган абтаха. Тиихэдэ совхозоймнай түрүү адуушан нүхэр Морохоновой хүтэлбэрилдэг бригадынхид зууһаа 90 унага түлжүүлхээр шиидэнхэй. Энэ зорилгоёо адуушаднай бэелүүлжэ шадаха байха. Энээнтэй хамта, гараха ондо мүнөө жэлэйхидэ орходоо хоёрһоо үлүү дахин ехэ мяха гүрэндөө худалдаха байнабди. Хэрбээ 300 толгой адуу мори үүсэлхээр таргалуулжа шадабал, хамта адагынь 800 центнер мяхан тушаагдаха байна. Энэ һалбариһаа продукци ехээр абтадаг болоходо, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн горитой хямдарха. Адуунай мяхан центнер бүриин 34 түхэриг 40 мүнгэтэ болгогдохоор хараалагдана.

Агта хүлэгэй олониинь дээрэ гэлсэгшэ һэмнай. Тэрээндэл адуу мориёо ойрын жэлнүүдтэ үдхэжэ абабал, энээнһээ алта мүнгэн алхарха ха юм. Адуун олон лэ байхадаа олзо ехэтэй байха гэжэ нютагаймнай зон хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Мүнөө жэлдэ совхозойнгоо адууе үдхэхэ гэһэн зорилго табяад, ехэ мяха гүрэндөө худалдаашьегүй һаа, хойто жэлһээ эхилэн 1970 он болотор жэлдээ 400—500 адуу шахажа худалдаха болонобди. Тиигэхэ арга боломжо байхал даа. Яахадааб гэхэдэ, гүүнүүд олон болохо. Мүнөө жэлдэ 400 гаран байгаа һаа, табан жэлэй эсэслэтэр энэмнай хоёр дахин олошорхо байна. 700—800 гүү барижа байхадаа, жэлдээ адагынь 500—600 түл абаха, адуун һүрэгһөө мүн эды толгой гүрэндөө худалдажа байха болонобди.

Ингэжэ совхозоймнай адуушад урдаа ехэхэн зорилго табяад, адуун һүрэгөө ажахынгаа олзо доходтой һалбари болгохын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсобо. Тэдэнэй үүсхэһэн оролдоһон хэрэг минии һалахагүй байха.

Д. БАНЗАРГАШЕЕВ,
Яруунын аймагай Иисэнгын совхозой директор.

Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Яруунын аймагай Иисэнгын совхозой адуушадай социалис уялгаһаа

— 1967 ондо зуун гүүн бүриһөө 85 унага абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ.

* * *

— Ерэхэ жэлдэ адуушад өөһэдынгөө хүсөөр 7 мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ бэлдэхэ.

* * *

— Холын тунга бэлшээридэ адуугаа тобир тарган болгожо, абтаһан мяханай өөрынь үные центнер бүриин 34 түхэриг 40 мүнгэндэ ороторнь хямдаруулха.

* * *

— Энэ уялга абаад, Яруунынгаа аймагай, мүн хүршэ Баунтын аймагай адуушадые, Хориин аймагай «Первомайский» болон Чисаанын совхозой адуушадые социалис мүрысөөндэ уринабди.

Адуушадай бригадир Ц-Д. Н. Сультимов Цыден хүбүүндээ заабари үгэжэ байна.
А. ИСТОМИНОЙ фото.

2. ГУРБАН „НЮУСА"

ЭНДЭХИ адуушадай ажал хүдэлмэри дээрээ ямар һайн аргануудые хэрэглэдэг тухайнь хөөрэебди. Хайшан гээд олон унаган абтажа түлжүүлэгдэнэб? Иимэ асуудалаар һонирхоходо, үнинэй адуушад Цырендоржо Норбоевич Сультимов, Малан Эрдынеевич Базарсадуев гэгшэд өөһэдынгөө дүй дүршэлые, ажалаа ямараар эмхидхэдэг тухайгаа хэнһээшье далдалангүйгөөр хөөрэжэ үгэнэ. Эдээндэ ямар нюуса юумэ байхань һэм даа, тиимэшье һаань, хүдэлмэридөө хэрэглэжэ байдаг онол аргануудайнь заримые тайлбарилаябди.

Нэгэдэхинь: үхэр мал гү, али хони барижа, харууһалжа байһан хүнүүд тэрэниие үсхэхэдөө түл олоор абахын түлөө оролдодог ха юм. Тэрээн шэнги адуушадай ажал баһал өөрэгүй. Олон унага абажа байгаагүйдөө һанаань амардаггүй байнал. Тиигээд энэнь яажа туйлагданаб? «Һайнаар харууһалжа байхада гүүн гээшэ хэзээдэшье унагалха ёһотой» гээд эндэхи адуушад хөөрэдэг. Энэнь зүб! Эндэхид жэл бүри апрель, май, июнь һарануудта гүүдээ түрүүлээ. Тиигэһэн хойноо дахин нүгөөдэ жэлдэнь эды багта унагалуулхын тулада саг соонь ороондо табидаг. Энэ хүдэлмэри харюусалгатайгаар эмхидхэгдэдэг гуримтай. Хэрбээ гүүдые барижа байһан бригадын ажалшадай зарим нэгэ ушараар унагалһан гүүдые азаргада табингүйгөөр үнгэргөө һаань, энээн тухай шанга асуудал табигдадаг. Адуушан хүн өөһэдөөшье энэ уялгаяа һайнаар дүүргэхые оролдодог болонхой.

Хоёрдохинь: үшөө нэгэ нарин ябадал сахигдана. Гүүдые ороондо табижа, хээлитэй болгоһоной удаа ямар харюусалгатай хаһа ороноб гэхэдэ. Хэрбээ ороондо табигдаһан гүүнэй даагыень тэрэ жэлдэнь илгажа, эхэнүүдһээнь амяарлуулаагүйдэ, тэрэнь унагаяа тогтоожо шаданагүй бшуу. Үсөөн унага абадагай нэгэ шалтагааниинь энэ. Урданьшье Иисэнгэдэ адуун һүрэгтэ анхарал табигдаагүй байхада, гүүд ороондо табигдаһаншье һаа, тэдэнь даагатаяа сугтаа үбэлжэдэг, ходол хүхүүли байгша һэн. Энэ ушарһаа дахуулжа ябаһан даагад хээрын бэлшээридэ адуулагдадаг эхэнүүдэйнгээ тамирые барадаг, тураадаг байгаа. Тиигээд дутуу түрэхэ, хээлиеэ тогтоожо шададаггүй һэн. Тус совхоздо адуунай тусгаар фермын бии болгогдоходо, иимэ ябадал усадхагдаһан байна. Энээнэй ашаар һүүлшын жэлнүүдтэ олон унаган абтана.

Даагадые амяарлуулхада баһал ондоо һайн талань харагдана. Бага байгаад эхэнүүдһээ таһалагдахадаа, хойшодоо гол адуун һүрэгтэеэ ниилэхэ гэдэггүй, аминдаа эжэлшэжэ һурадаг. Тиигээд тэдэниие хаража байһан хүндэ амар байдаг. Даагадые бүри томо болоторнь эхэтэйнь сугтань байлгаад, хожомынь илгаха гэхэдэ, адууһаа таһаржа үгэдэггүй, сугтаа ябаха гээд тэгүүлдэг, адуун һүрэгөө бэдэржэ, хэдэн уулые дабажа ябашахадаа болодог байна. Багаһаа аминдаа байжа һургагдаагүй залуу мал һүрэгһөө таһархадаа, ганса нэгээрээ алдагдана. Абаашагдаһан газартань байрашажа үгэнэгүй. Энээнтэй хамта үшөө игэжэ адуушад хэлэнэ. Эхэтэеэ сугтаа ябажа томо болоһон түл дааган болоод байхадаа, эхынгээ дахин унагалхада, тэрэнэйнгээ хүхые хүхэлсэжэ, шэнэ унагаяа муудуулдаг гээшэ. Тиимэһээл түл олоор абахын тулада гүүдые тураажа зүдэрөөхэгүйн тулада даагадые заатагүй амяарлан байлгаха гэһэн асуудал энэ ажахыда шиидхэгдэжэ байнхай. Мүнөө жэлдэ 320 гаран унага, даагад илгагдажа, дүршэлтэй адуушан Малан Эрдынеевич Базарсадуевта даалгагдажа үгтэхөөр хараалагдана.

Гурбадахинь: адуушадай үшөө нэгэ «нюусатай» танилсаябди. Хабар түрэһэн унагад түрүүшын саһан орожо, үбэлэй хүйтэнэй ороһон хойно эхэнүүдһээ амяарлагдана. Энэ ушарта эхэеэ дахажа ябаагүй залуу адууһан хайшан гээд саһан дороһоо юумэ оложо эдихэб гэһэн асуудал гаража магад. Энэнь баһал харюутай. Адуушад игэжэ тоолоно: үнэндөө хада түрүүшын үбэлжэлгэ үзэжэ байһан даагад гансата амяарлагдахадаа, үбэлдөө саһан дороһоо тэжээл оложо шададаггүй, мухардахадаа болодог. Теэд энээндэ ямар арга хэрэглэгдэнэб? Түрүүшын саһанай ороод, газараа хушаһан хойно гүүдээ даагадтайнь суг адуулдаг. Арбаад хоног соо бэлшээгдэхэдээ даагадынь эхээ дууряан, саһа малтажа бэлээр һурана. Тиигэжэ һургагдаһан хойнонь даагад амяарлагдана.

Теэдшье даагадые илгаха гээшэмнай баһал бэлэхэн бэшэ. Эхэнүүдһээ таһархадаа хоёр-гурбан хоногой туршада юумэ эдижэ үгэдэггүй, шууялдадаг. Энэ үедэ тусгаар харууһан хэгдэнэ. Амяарлагдаһан даагадай эжэлшэжэ һуратар, совхозой дирекциһээ ондоо хүнүүд томилогдожо, адуушадай ажалда туһална. Мүн даагадһаа һалаһан гүүдшье зангаа хубилгадаг. Тиигэхэдэнь адуушад һүрэгһөө илгагдаһан даагадаа байраһаань холо абаашажа, түргөөр мартуулхые оролдодог. Тиигэжэ гүүд даагадһаа таһаржа, дахин лэ холын бэлшээридэ гаргагдана. Хүхүүли ябаһан гүүд һаамхай үнеэдтэл адли бэшэ, гурба-дүрбэн хоногой туршада шэргэжэ, саашадаа хагдан дээрэ ябахадаа түргөөр тэбээржэ эхилдэг.

Совхозой адуушадай иимэ аргануудые хэрэглэхэдэнь һайн байһаниинь элирнэ бшуу. Адуун гээшэмнай даагадһаа илгагдангүй байхадаал, үдэсөөр ууу, хээлиеэ тогтоожо шадангүй һубайрдаг гэжэ дүй дүршэлтэй адуушадай хэлэдэгые дахин һанаябди. Энэмнай үсөөн унага абадаг, адуугаа мүртэйгөөр үсхэжэ, олошоруулжа ширадаггүй зарим ажахынуудай шалтагаанииньшье болоно бэшэ аал! Манай республикада адуу олоор үсхэбэрилхэ аргатай аймагуудшье бии. Тэрээндэ Захаамин, Зэдэ, Түнхэн, Аха болон бусад аймагууд орохо байна. Хэрбээ колхоз, совхозуудай адуушад Иисэнгын совхозойхидой дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ, онол аргыень шудалжа абабал, адуун һүрэгые ойрын жэлнүүдтэ һурагтүй олон болгожо, адуу мориной арьбан далантай мяха гүрэндөө элбэгээр худалдаха байна.

3. АДУУШАНАЙ КАЛЕНДАРЬ

АДУУ ҮСХЭБЭРИЛХЭДЭ ютэээрээ ажахыда гарза багатай байнаб гэбэл, жэлэй дүрбэн сагта бэлшээгдэдэг. Ехэнхидээ холын бэлшээридэ адуулагдана. Хони болон үхэрэй байрладаггүй газарта туугдана. Энэ талаараа ажахынуудта малай ябадаггүй тунга газарые эдлэжэ байха арга олгоно. Энээнтэй гүйсэд танилсахын тулада адуушадай календарь дээрэһээ тодоруулан хараябди.

Январь, февраль, март. Эдэ гурбан һарада адуушад үбэлэйнгөө байрануудта байдаг. Тэрэнь совхозой түб тосхонһоо таби гаран модоной газарһаа, Витим мүрэниие зубшан—Заза, Байсаһаа эхилээд, Баунтын наада заха хүрэтэр оршодог. Хэдэн газарта адуушадта үбэлэй байранууд түхеэрэгдэнхэй. Тиигээшье һаань, тэдэнэр ходоо тэндээ налайжа байдаггүй, бэлшээриин хагда һайнаар хэрэглэхын тулада бүришье холо адуугаа абаашалсана. Саһанай бага байхада үбэлэйнгөө буусын хагдые гамнажа, зарим бригадынхид Бутүүһээ дүшөөд модоной газарта абаашана.

Апрель, май, июнь һарануудта гүүдэй унагалха хаһа ороно. Энэ хүдэлмэриин эхилхээ байхада гэхэ гү, али апрель һарын эхеэр хээлитэй гүүдые хаража байгшад адуугаа хадаһаа туужа, Иисэнгэ нютагта асарна. Тиигээд поли дээрэ унагалуулна. Юундэб гэхэдэ, хахалагдаһан газарта саһаниинь түргэн хайладаг тулада хээрэ унагалуулхада таарамжатай. Нүгөө талаараа газарынь зөөлэн, хуурай байдаг. Хотон соо нэгэшье гүүн оруулагдажа унагалуулагдадаггүй гуримтай. Эдэ һарануудта унагаяа абажа байхадаа адуушад гүүдээ ороондо табидаг юм.

Июль. Энэ һарын эхеэр түл абтажа дүүрэһэн байдаг. Тиигээд бутуула гарамсаар унагалһан гүүд зунай бэлшээридэ туугдана. Гүүдые харадаг нэгэ бригада Сагаан нугада зуһадаг, нүгөөдэнь Ендондин гэжэ газарта бууса эзэлнэ. Мүн энэ бууса шадар даагад байрладаг.

Август, сентябрьда зунай бэлшээри үргэлжэлнэ. Адуушад зундаа адуугаа өөлжээгээр хүдөө хээри газарта үдэр һүнигүй манажа, һайса таргалуулхые оролдодог. Һайн ногоотой, тунга бэлшээри хэрэглэжэ, адуугаа тобир тарган болгожо абана. Тиигээд энэ үедэ өөһэдынгөө сүлөөе хаража, малдаа үбһэ тэжээл бэлдэжэ абадаг заншалтай. Үнгэрһэн жэлдэ адуушадай хүсөөр хоёр мянган центнер үбһэн бэлдэгдэһэн байгаа. Тэрэнэйнь 800 центнерынь унага, даагадта хүйтэнэй сагта эдюулэгдээ. Бэшэ үбһэниинь совхозойнь ондоо малда үгтэһэн. Мүнөө жэлдэ Витимэй эрье шадар адуушад 3700 центнер үбһэ бэлдээд, тэрэнэйнгээ хоёр мянгыень даагадтаа эдюулхэнь. Үлөөшыень совхоздоо тушаажа, оронднь таряа талханай зүйл абажа, залуу адуудта үгэжэ байха болоно.

Октябрь, ноябрь, декабрь: эдэ һаранууд үбэлэй саг тээшэ ородог. Яруунада хүйтэн, октябрь һарада байрын саһан орожо, республикын урда аймагуудта орходоо бүришье шэмэрүүн жабартай байдаг. Тиимэһээ адуушад зунайнгаа буусаһаа үбэлжөөндөө нүүжэ ерэнэ. Ноябрь һарада гүүд даагадһаа илгагдажа амяарлагдана. Эхэнүүдһээ таһалагдаһан даагад декабрь һараһаа эхилээд, март һара гаратар үдэртөө бэлшээгдэжэ байхынгаа хажуугаар, һүниндөө үбһэ тэжээл дээрэ байлгагдадаг, һайнаар түлжүүлэгдэдэг юм. Унагад хахад жэлэй туршада эхэтэеэ сугтаа ябаад амяарлагдажа, ондоо бригадада тушаагдана.

Энэ жэлдэ адуунай тоо толгой урдынхиһаа олошоржо, фермэдэнь дүрбэн бригада ажаллана. Гүүдэй хоёр бригадада ахалагша адуушанаар нүхэд Морохонов, Турхаев гэгшэд хүдэлнэ. Тэрэнһээ гадна, залуу адуунай—даагадай бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Хойшодоо үшөө нэгэ бригада бии болгогдожо, тэндэнь үүлтэртэ адуу байлгагдахаар хараалагдана.

Бүхэли жэлэй туршада адуун һүрэг адуулагдажа ябахадаа бэлшээреэ олон газарта һэлгэдэг. Жэшээлхэдэ, Байсада байдаг нэгэ бригадын ажалые харахада, тэндэһээ адууниинь 45 модоной газарта Зазада, тиигээд Жэбхээһэндэ, һөөргөө дахин Зазада, мүн ондоо буусануудта абаашагдадаг. Хамталан хэлэхэдэ, бэлшээридэ байдаг адуун бүхыдөө 400 километр утатай газарта жэлэй туршада адуулагдажа ороно.

Иимэ ехэ харюусалгатай уялга дүүргэжэ байхадаа адуушад һайн түлөөһэ абана. Малайнгаа нэгэшье толгойе хороонгүйгөөр, һайнаар ажаллажа, адуугаа тобир тарган ондо оруулһан, саг үргэлжэдөө хүдэлжэ байдаг хүнүүд һара бүриин зуу гаран түхэриг салинтай гарана. Үбэлдөө адуу манахада нэгэ толгойн 1 түхэриг 26 мүнгэн, зунай һарануудта 90 мүнгэ түлбэри түлэгдэдэг. Энээнһээ гадна, гүүдые харагшад абтаһан унагаяа 6 һарын туршада гэхэ гү, али эхэнүүдһээнь амяарлагдаха үе болотор бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэнэйнгээ түлөө толгой бүриин 7 түхэриг 20 мүнгэ абана. Гараха жэлһээ эхилээд адуушад олон түл абаһанайнгаа түлөө урмашуулагдаха, натураар түлөөһэ абаха эрхэтэй болохонь.

Т. ГАРМАЕВ, манай тусхай корр.

Витим мүрэнэй эрье шадар совхозой адуун һүрэг бэлшэжэ ябана.

Улаан-Үдын физико-терапевтическэ поликлиникэ. Рентген кабинет. Эндэ Надежда Бенина хорин гаран жэлэй туршада хүдэлнэ. Энэ хүмнай нэгэ үдэр соо зуу гаран хүниие рентгенээр хаража үзэнэ. Зураг дээрэ: Н. Бенина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ДИПЛОМ БАРЮУЛАГДАА

Захааминай аймагай олохон ажахынуудай тосхон һууринуудай гэр байшангууд, малай байранууд уһаар дулаасуулагдадаг болонхой. Тиимэһээ ууралай котёлнуудые зүб мүрөөр ашаглаха тусхай мэргэжэлтэд олоор хэрэгтэй болоһон байгаа. Энэ ушар хараада абтажа, Закаменск хотодо кочегарай мэргэжэл олгохо богони болзоройй курсанууд эмхидхэгдэһэн юм. Һаяхан аймагай үйлэдбэриин управлениин ахалагша инженер нүхэр П. С. Доноев 86 часай һуралсалай программаар тус курсануудта лекци уншажа дүүргэбэ. Курсануудые шагнагшад мэргэжэлэйнгээ теоретическэ шудалалгые «Коммунизмын зам» колхозой ууралай түхеэрэлгэнүүд дээрэ хүдэлжэ батадхаһан байна.

Кочегарай диплом абаха шалгалтанууд тэндэ болоо.

А. БУТИН.

Соведэй хүдэлмэри

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР

Худан голой шэбэр хүндынүүдэй, тала дайдын тэг дунда Үлзытэ тосхон оршодот. Эндэ—Дунда-Худанай сомоной Совет. Тэрээнэй газар дээрэ хоёр томохон ажахы — Хэжэнгын, Чисаанын совхозуудай отделенинүүд һууриижанхай.

Иннокентьевкэ, Үлзытэ, Могсохон тосхонууд, бэшэшье һуурин газарнуудынь шэнэ барилгануудаараа түхэл шарайгаа жэлһээ жэлдэ шэнэдхэн хубилгана.

Энэ сомсоведэй ажал хүдэлмэри тухай дурдая.

1. Сомоной мүнгэ зөөреэр

Дээрэ дурсагдаһан тосхонуудтахи эхин һургуулиин байшангууд һүүлэй жэлнүүдтэ хуушаржа, үмхиржэ, дулаа барихагүйһөө гадна, сонхонуудынь уйтан харанхы байһан юм.

Сомоной Соведэй гэшүүд гүйсэдкомойнгоо зүблөө зарлажа, эдэ тосхонуудта һургуулиин шэнэ байшангуудые зонһоо татагдадаг мүнгэн зөөреэр барюулха гэжэ шиидхэбэ. Энэ хэрэг сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хоржир Ринчинович Жамсарановта даалгагдаба.

Нютагайнгаа зоной бишыхан үхибүүдые шэнэ, уужам аад, гэрэлтэй һургуулиин байшанда эрдэм бэшэгтэ һургаха гээшэ ямар һайхан хэрэг бэ — Хоржир Ринчинович жэлэй туршада шэнэ һургуули барюулба.

Баһа пионерэй булан, багшанарай таһалга тэндэнь эмхидхэгдэбэ.

Багшанартаашье, һурагшадташье таатай зохид болобо. Эндэ медпункт шэнээр заһабарилагдажа байнхай.

Сомоной зөөреэр иимэ һургуулиин хоёр байшан Иннокентьевкэ тосхондо бодхоогдожо дүүрээд байна. Ерэхэ жэлдэ энэ һургуулиин байшан ашаглалтада үгтэхэ юм. Үлзытэ тосхондо шэнэ клуб баригданхай.

2. Комиссинууд эдэбхитэйгээр оролсоно

Сомоной дэбисхэр дээрэ эдэ хоёр эхин һургуули, фельдшерэй хоёр пункт, хүдөөгэй хоёр клубууд, мүн хоёр библиотекэнүүд хүдэлнэ. Эдэ эмхинүүдэй ажал сомоной һомолһон мүнгэн дээрэ ябуулагдана ха юм.

Ушар иимэһээ Дунда-Худанай сомсовет зонһоо сугларха мүнгэн татариингаа түсэбые хододоол саг болзор соонь дүүргэдэг.

Эндэ финансово-бюджетнэ комиссиин гэшүүд ехэ эдэбхи гарганад. Жэшээлхэдэ, Могсохон нютагта депутат Ч. Базаржапов, Ж. Бадмацыренова гэгшэд салин хүлһэнэй гараха үедэ эрхэтэдтэ хэды шэнээн мүнгэн татари түлэхэ байһыень ходо һануулжа ойлгуулдаг. Энээнэйнь ашаар жэл соо татаха мүнгэн үни сугларанхай. Һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо тухай асуудал бэлдэжэ, сомоной сессиин үзэмжэдэ табиһан.

Энэ хабартаа элдэб модоной, үлир жэмэсэй 800 эшэ асаржа, гурбан тосхонуудайнгаа айлнуудта хубаажа үгөөд, газаань тарюулаа.

Иннокентьевкэ, Үлзытэ тосхоной айлнуудта газаагаа саад хороолхынь тулада 800 метр штакетнигүүд хубаагдаа.

Дурсагдаһан комисси хабарай тарилга, ургаса хуряалга, малай үбэлжэлгэ гэхэ мэтын сүлөөгүй үенүүдтэ ажалшадые улам һайнаар хангахын тула тусхай түсэб, хэмжээ ябуулга зохёожо, гүйсэдкомой сессиин үзэмжэдэ табижа баталуулаад, тэрэнээ бэелүүлдэг гуримтай.

Үлзытэ тосхоной хүн зондо кино харуулгые һайжаруулха тухай, тосхоной үйлсэнүүдые нэрэтэй болгохо асуудал гүйсэдком дээрээ табяа, богдотоор шиидхэн бэелүүлээ.

Мүн сомоной Соведэй гүйсэдкомой ээлжээтэ зүблөөн боложо, соёлой эмхи зургаануудай үбэлэй үедэ хүдэлхөөр ямар бэлэдхэлтэй байһаниие хаража үзэбэ.

Могсохоной, Үлзытэ болон Иннокентьевкын хүдөөгэй клубуудые даагшанар Д. Шойжинимаева, В. Кондратьева, К. К. Яковлева, Могсохоной, Иннокентьевкын хүдөөгэй библиотекарьнууд Ц-Х. Чимитдоржиева, И. А. Иванова гэгшэд эндэ тоособол.

Иннокентьевкын һү һаалиин гүүртые даагша нүхэр А. А. Радионов малай үбэлжэлгэдэ хэр бэлдэһэн тухайгаа дэлгэрэнгыгээр элидхэбэ.

Энэ гүүртэ һааляараа аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябабашье, үбэлжэлтэдэ бэлэдхэлээ унжагайруулаа.

Үнеэдэй болон бурууну удай хэдэн хашаанууд хушагдаагүй, һолоомоо газаагаа хүсэд шэрээдүй, модо һургааг бэлдээгүй, үнеэдтээ бурдууг бэлдэхэ, һолоомо буйлуулха хүдэлмэри эхилээдүй байба.

Тиихэдэ залуу мал илгагдажа, хараха хүнэй байра бэлэн болоодүй... Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эдэ дутуу дундануудые гүйсэдкомой гэшүүд элирүүлээд, эдэнээ дары усадхахыень гүүртые даагша А. А. Радионовые уялгалаа.

4. Шиидхэбэриингээ дүүргэлтые шалгана

Сесси болон гүйсэдком дээрэ абтаһан шиидхэбэриингээ дүүргэлтые сомсовет ходо шалгажа байдаг. Тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо тушаа II сессиин шиидхэбэриин дүүргэлтэ тухай сомсоведэй түрүүлэгшэ депутат нүхэр Х. Ж. Жамсаранов, малшадые культурна талаар хангаха тухай VI сессеэр баталагдаһан хэмжээ ябуулгын дүүргэлтэ тухай сомсоведэй секретарь депутат Ч. Ринчинова гэгшэд ээлжээтэ сессинүүд дээрээ тоосоһон байна. Иимэ тоосоон хадаа депутадуудые һунгагшадай урда үнэншэ байхаар, хүн зоной захил, этигэл бэелүүлхээр хүмүүжүүлнэ ха юм. Тус сомоной Совет Октябриин хубисхалай 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгоор угтахын тула тусхай хэмжээ ябуулга сесси дээрээ баталаад, мүрысөөндэ оролсон хүдэлжэ эхилээ.

Ж. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хоринн райкомой инструктор.

Совет засагай 50 жэлэй ойе угтуулан

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ МАРТАХЫН АРГАГҮЙ

Агуу ехэ ОКТЯБРИИН революциин үедэ Англиин «Манчестер гардиан» гэжэ буржуазна газетын корреспондент Филипс Прайс гэгшэ Россида байһан юм. Тэрэ үедэ манай орон дотор тохёолдоһон ушар байдалые үнэн зүбөөр харуулһан бэшэгүүдые тус корреспондент өөрынгөө газетэдэ эльгээдэг байһан. Гэбэшье корреспонденцинь хубилгагдадаг, өөһэдтэнь хэрэгтэйгээр заһагдадаг, һүүлэй һүүлдэ тэдэнь хэблэгдэхэеэшье болиһон. 1919 ондо Филипс Прайс Англиин Глостер городой хүдэлмэришэд болон бусад хүнүүдтэ бэшэг эльгээгээ һэн. Хүдэлмэришэнэй бэеэ даанхай партиин Глостер городой отделениин түрүүлэгшэ Эдвин Байуотер тэрэ бэшэгыень абажа, городойнгоо хүн зоной митинг дээрэ уншажа үгэһэн байха юм.

Октябриин революцида хабаадаһан, тэрэ үеын үдэрнүүдые хараһан аад, мүнөө харин гүрэнүүдтэ байдаг хүнүүдэй бэшэһэн зохёол, статьятай ном Политиздат Совет засагай 50 жэлэй ойдо хэблэн гаргахань. Филипс Прайсай бэшэһэн тэрэ үеын һонирхолтой документ энэ ном соо оруулагдаха байна. АПН Ф. Прайсай бэшэгые бага зэргэ хороогоод уншагшадай анхаралда табина.

...Дайнай эхилхэһээ нэгэ жэл урид Росси ошохо хуби заяан намда тудаһан юм. Зүүн зүгэй бэеэ даанхай агууехэ энэ орон анха түрүүнһээ намда һонирхолтойгоор үзэгдэбэ. Һая ойро бэшэшье һаа, хэзээ нэгэтэ Россида заатагүй хүсэ ехэтэ хүлгөөн, хубисхал болохо ёһотой гэжэ өөртөө ойлгожо абаһанби. Туйлай ехэ хубилалта, социальна һэлгэлтын болоходо зохимоор экономическа эрхэ байдал бии болоод байһан. Олониитэ зоной дунда бэеэ бариха ямар нэгэн ёһо заншал огто үгы болонхой. Энэ ороной ажабайдалда заатагүй хубилалта, сэлбэрлэлгэ хэхэ саг тулажа ерэһэн юм. Теэд энэ эрилтэ ямаршье оронойхиһоо хүнгэнөөр түгэсэлэн байна.

Дайнай эхилээд байхада би Россида тусхай корреспондент байһанби. Үнэн юумые нюуха далдалха зорилготой хаанта засагай, тэрэнэй союзник—Англиин цензурын байбашье һаань, газетэдээ ходо эльгээжэ байдаг бэшэг соогоо энэ ороной ушар байдалые бодото дээрэнь зүбөөр харуулхые оролдодог байгааб.

Февралиин революци, тэрэнэй удаа хүсэжэ ерэһэн октябриин революци минии эльгээжэ байһан хамаг бүхы мэдээсэлнүүдыемни хуу бараниинь гэршэлэн үгэнэ. Түүхэтэ 1917 оной туршада хилээмэнэй, газарай түлөө, өөрынгөө хуби заяанда өөһэдөө эзэн болохын түлөө Россин хүдэлмэришэд, таряашадай асари ехэ тэмсэлэй хайшан гээд эхилһые хаража байһанби.

Амгалан байдалай, хилээмэнэй, газарай түлөө ородуудай Соведүүдэй тэмсэл хадаа Россин хүдэлмэришэд, таряашадые капиталистнууд, помещигүүд, концессионернүүд, элдэб аралжаа наймаашадай дарлан мүлжэлгэһөө сүлөөлхын түлөө тэмсэлтэй адли байһан юм. Юуб гэхэдэ, гансахан Англида бэшэ, бүхы Европодо, Азиин ехэнхи хубида хүдэлмэришэдые мүлжэн дарлаха аргаар дэлхэй дээрэ түрүү зэргэдэ гарахые оролдон, либеральна ба консервативна партинуудай түлөөлжэ байһан хуушанай парламентын хэмхэрхэй дээрэ тэдэ эзэд баяшуул Ллойд-Джорджын коалици тогтооһон байгаа бшуу.

Дайнһаа ехээр эсэһэн, хашарһан Германиин олониитэ хүн зон тон ехээр үзэн ядажа байһан Советскэ республикатай эбэй договор баталхые Пруссиин сэрэгэй магнадуудта баадхаһан гээшэ. Тон ехэ хохидолтой Брест-Литовско эбэй договор Советскэ Россин баталаад байһан хүндэ хүшэр үедэ ород хүдэлмэришэдтэ һаналаа табиха, Советскэ республикын тэмсэлдэ туһалха тушаа уряануудые Англиин хүдэлмэришэдтэ дуулгахын тула хамаг шадаха юумэеэ хуу хэһэн байнаб.

Хэрбээ ородой революциин илалта туйлажа шадангүй дарагдаа һаань, Баруун Европын банковска ба промышленна синдикадуудай айхабтар ехээр олзотохо байһые би һайн мэдэжэ байгааб. Тиимэ байдалай тохёолдохо болоо һаа, Англиин, Франциин, Германиин капиталистнууд хоёр түбиин түүхэй эдэй хамаг баялигые дуран сооохоноо ашаглан, хүдэлмэришэдые дарлан мүлжэлгэ дээрэ үйлэдбэрилһэн эд бараагаар бүхы дэлхэйе дүүргэхэ һэн.

Тиимэл хадань Англиин хүдэлмэришэн анги ород хүдэлмэришэдэй республикые аршалан хамгаалха дуратай байһан. Юуб гэхэдэ, бүхы дэлхэйе эзэмдэн толгойлхые тэгүүлжэ байһан Европын дарлагшадай харгы дээрэ гансахан Россин Советскэ республика хаалта боложо үгэһэн ха юм. Гэбэшье сэрэгэй засагаархид, мүн цензура Англиин хүдэлмэришэдтэ минии хандалгын арбанай юһэн хубиин хүрэхэгүйн тула хамаг юумэ хуу хэһэн гээшэ. 1918 оной зун оройдоо хэдэхэн бэшэгни хүрөө болоходоо, удхань хуу хубилгадашаһан байгаа.

Тиигэһээр байтар зайлашагүй нэгэ ушар тудажа ерэһэн —Лондон, Париж, Нью-Йоркын фондово биржэнүүд Россин Советскэ республикада эсэргүү дай эхилбэ. Энээхэн бэрхэшээлтэ үедэ өөрынгөө урдахи уялга дүүргэхэ тушаа шиидэжэ ядаха ушар намда байгаагүй. Хүдэлмэришэдэй республикын аюулгүй байдалда эсэргүү элдэб түсэб, хэлсээ союзна правительствануудай агентнүүдэй Москвада хэдэг болоһые би, мүн Франциин сэрэгэй миссидэ байдаг минии нүхэр Жак Садуль гэгшэтэй хараһан байнабди. Россин хүдэлмэришэдэй революцида эсэргүү харша эдэ ябуулгатай бидэнэр тэмсэжэ эхилээбди.

Дайсан харша ябуулгаяа энэ зэргээр хизаарлангүй, союзна гүрэнүүдэй правительстванууд Англиин хүдэлмэришэдтэ солдат шинель үмэдхүүлжэ, ород хүдэлмэришэд, таряашадые алахые эльгээжэ захалаа. Мүнөө өөрынгөө орон нютагайхидые һайн мэдэхэ байһан тула иигэжэ хэлэхэ байнаб: тиихэдэ Англиин хүдэлмэришэд Советскэ республика тухай үнэн зүб мэдээсэлнүүдые абадаг һаа, тэдэнэр тиимэ гэмтэ ябуулга хэхэһээ шууд арсаха һэн. Иимэ байһан тулань хамаг хүсөөрөө элдэб арга боломжо хэрэглэн, ород хүдэлмэришэд, таряашад — Англиин хүдэлмэришэн ангиин нүхэд, Пруссиин милитаризмын хорото дайсад гэжэ ойлгуулхые оролдоһон бэлэйб.

Садуль бидэ хоёр бодото байдалай жэшээ дээрэ өөһэдынгөө идхалга бэшэхые оролдогшо һэмди. Союзна правительствануудай хэдэг олон ябуулга, тэдэнэй Россидахи агентнүүд бидэндэ мэдээжэ һэн. Тиимэһээ Лондон, Парижда ажаһуудаг зарим хүнүүд бидэндэ дурагүйтэдэг, үшөө тиихэдэ тэдээн тухай нюуса далдагүйгөөр хэлэхэеэ бидэнэр айдаггүй байһамди. Тиимэ дээрэһээ бидэнэр тушаа худал хуурмаг үгэ, хардалга гүрдэлгэ ехээр тараагдажа эхилһэн гээшэ.

Россида тохёолдоһон энэ хүшэр хүндэ сагай үедэ, союзнигуудай интервенциин эхилһэнэй удаа Англида байдаг нүхэдтээ хамаг холбоо барисаамни таһалдаһан. Ямар нэгэ хаалта соо орошоһондол болооб. Хэрбээ Архангельск ошоо һаамни Англиин сэрэгэй засагаархид намайе бариад, ород нүхэдтэмни эсэргүү тэмсэл ябуулхые баалаха һэн. Урбалтын иимэ муухай ябуулга хэнхаар түргөөр бэеэ алуулгада үгөө һаам дээрэ гэжэ шиидэһэн байнаб.

Дайнда хабаагүй ямар нэгэ гүрэнөөр дамжан, тусхайлбал, Скандинавиин али нэгэ оронооор Англияа бусахые оролдоходоо заатагүй немецүүдэй эзэмдэжэ байһан газар дээгүүр гараха байгааб. Тиихэдээ өөрынгөө паспортда визэ абахын тула Пруссиин милитаристнуудай урда һүгэдэхэ байһанһаа арсаһанби Иимэ байдалда ороод байхадаа айхабтар ехэ бэрхэшээлтэ байдалтай болоһон Советскэ республикада үлөөд, тэрээндэ туһалха гэжэ шиидээ бэлэйб. Тиин Англитай ямаршье холбоо барисаагүй үлэһэнби.

Минии алба хэдэг газетэ Англиин засагаархидай эрилтээр намтай холбоо барисаагаа таһалха баатай болоо һэн. Бии байһан мүнгэмни дууһаха ойртобо. Үлдэхэ зобохые үзэхэгүйн, мүнгэ олохын тула арга хургаа бэдэрхэ хэрэг гараа. Москвада Гадаадын хэрэгүүдэй комиссариадта элдэб документнүүдые ород хэлэнһээ оршуулдаг болоһонби.

Тэрээнһээ гадна, совет хэблэлдэ статьянуудые бэшэжэ, Англиин правительство—Англиин хүдэлмэришэн анги бэшэ гээшэ, энээниие мартажа болохогүй байһые ородуудта ойлгуулхые оролдогдоо. Гэбэшье байдал улам муудажал байба. Россин түб районуудые Волго шадарай орооһо таряагаар баян районуудһаа таһалха зорилготойгоор союзнигуудай агентнүүдээр бэлдэгдэһэн чехословагуудай үймөөнэй удаа тон ехээр үлдэхэ, зобохо саг ерэһэн юм.

Хэдэн неделиин туршада хартаабхын гансахан хальһа, дабһатай загаһа эдеэд байха ушаршье үзэгдөө. Хилээмэнэй ямар амтатайе мартаһан, үмдэхэ хубсаһамни хуу һалаһан бэлэй. Москва шадарай хүдөө тосхонуудаар хартаабха бэдэрэн хэдэ дахин ябаха, шадал тэнхээгүй дээрэһээ нюргандаа үргэлжэ ябаһан юумэнэйнгээ хахадые хаяха ушар гарадаг һэн.

Иигэжэ хэды зобожо тулижа ябабашье, Англиин хүдэлмэришэн ангида этигэл найдабаряа орхёогүйб. Зүгөөр энэ үедэ Англиин буугай снарядууд Архангельскда минии нүхэдые алажа, Англиин сэрэгэй корабльнууд Кронштадтын хэрэмые буудан, ород эхэнэр олон үхибүүдые алажа байгаа бшуу. Английска наци өөрынгөө түүхэдэ энэ гэмтэ ябадалые мартахагүй. Россида хэгдэһэн интервенциин түлөө гэмтэ хүнүүд зэмээ амсаха байха гэжэ би тиихэдэ мэдэдэг байгааб.

Ородой хоёр ехэ революциие дэлхэйн түүхэдэхи түрүүшын айхабтар ехэ үйлэ хэрэг гэжэ хүсэд һайнаар ойлгоогүй хүн тэрэ үеын бэрхэшээлтэ байдалые дабан гаража шадахагүй байһан юм гэжэ мүнөө би мэдүүлхэ байнаб. Дундуур ангиин «демократическа» гэжэ нэрлэгдэдэг жэжэ партинуудай һалхинда үлеэлгэһэн мэхиинэ мэтэ үгы болоһон хойно Европо, Америкын хүн зоной айхабтар ехэ хоёр анги болон хубааржа байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Либералнууд, «демокрадууд» гэжэ нэрлэгдэгшэд мүнөө капиталистнууд болон эзэрхэг хархисуудта алба хэхэһээ байха үдэр ерэхэ бүри тэдэнэй дүгын агентнүүд боложо байна.

Россида колчагууд, Германида людендорфнууд, Англида нортклифууд капиталистнуудай засаг хамгаалха, «демократи» тухай гоё гоё үгэнүүдые хэлэжэ байгаад ажалша зониие мүлжэн дарлаха империалис түсэбыень далдалха үүргэтэй байһан. Мүнөө хаанта гү, али Кайзерай засаг хамгаалха болоо һаа хэндэшье хэрэггүй. Тэрэшэлэн мүнөөмнай лорднуудай палата һайшаан магтаха гү, али сэрэгэй захилаар баяжаха, хонжон мэхэлхэ ябадалые зүбтүүлхэ гээшэ тон бэрхэтэй ха юм.

Ондоогор хэлэбэл, промышленна демократи (промышленностиин хүтэлбэрилгые демократическа ёһо гуримда оруулга —оршуулагшын ажаглалта) тогтоогоогүйдэ ямаршье политическэ гү, али социальна демократи байгуулхын аргагүй, тэрэ зорилгые бэелүүлхын тула бүхы арга боломжо хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ Европын хүдэлмэришэдэй мэдэдэг боложо байһаниинь үдэр бүхэндэ элирнэ. Манайда социалис шэнэ гүрэнэй байгуулагдаха бодото арга боломжын бии болотор үшөө нэгэ арбан жэл гү, али табин жэл үнгэржэшье магад. Гэбэшье манай илалта эрьедэг лэ наранай мандаха байһандал адли найдамтайл...

Филипс ПРАЙС.
(АПН).

Германиин Демократическа Республикадахи ханинартаа айлшалжа эхилһээр Ольга Лепешинская удахагүй жэл болохонь. Тэрэ классическа хатар наадаха шада барида-залуушуулые һургажа байна. Мүнөө мэдээжэ болоһон советскэ балерина Берлинэй комическа оперодо багшална.

АДН-эй—ТАСС-эй фото.

ТОБШО ҺОНИН

◆ Хойто-Байгалай аймагай «Рассвет» колхоз мүльһэн дороһоо загаһа барилгаяа эхилбэ. Андрей Николаевич Михайлов. Павел Иванович Алексеевэй хүтэлбэрилдэг колхозой загаһашад Ирканинска нуурһаа түрүүшын 60-аад центнер загаһа бариба.

К. КАРНЫШЕВ.

◆ Харанхын 7-дохи автоколонныи жолоошод арадай ажахын ашаа шэрэхэ 12 һарынгаа түсэб сүм дүүргээ юм. Тэдэнэр мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнад.

Э. БАДМАИН.

◆ Ахын аймагай эд хэрэглэгшэдэй нэгэдэлэй автомашинын жолоошон Юрий Балданов тосхон һууринуудай магазинуудта эд бараа зөөхэ талаар амжалтатай ажалладаг байна.

— Худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ хододоо хаһа сагсоонь бараа асардаг, хүнэй үгөөр, һанаамгай хүбүүн юм, —гэжэ Юрые нютагайхидынь магтадаг.

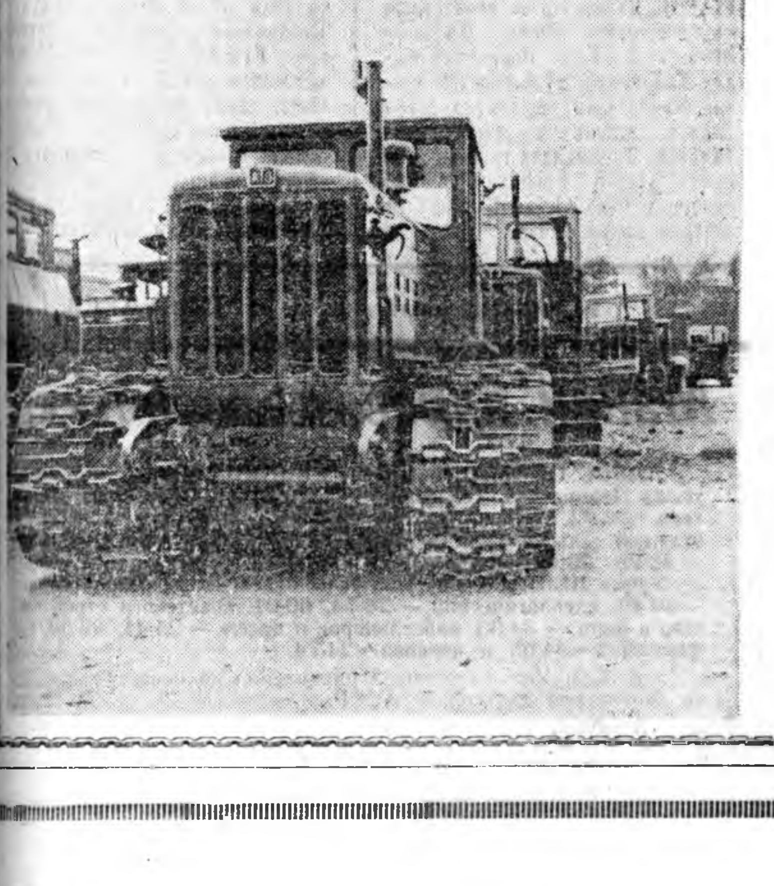
П. ЖУЖАЕВ.

◆ Автомашинануудые заһабарилдаг Прибайкальска оньһожоруулагдаһан мастерскойн коллектив Сэлэнгын модоной баазын дархашуулай эдэбхи даган эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр үйлэдбэрингөө жэлэй түсэб декабриин 10-да дүүргэхээр уялга абанхай.

Т. ВЛАДИМИРОВ.

◆ Сэлэнгын модоной баазын хүдэлмэришэд октябриин 2-дохи хахадһаа эхилжэ салин хүлһэеэ һара соо хоёр дахин абадаг болохонь. Тингэһэнэй ашаар ажахыдамнайшье, өөһэдтэмнайшье ашагтай болобо гэжэ ажалшад баясан мэдүүлнэ.

В. ТОЛСТИХИН.

Алтайн тракторна заводой продукци Советскэ Союз дотор, мүн хилын саана үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Зуун машина бүхэнэй нилээд олониинь гадаадын оронуудта эльгээгдэдэг. «Т-4» гэжэ моделиин шэнэ гусеничнэ тракторнууд заводой конвейерһээ мүнөө гарадаг болоо. Энэ трактор колхозно полинуудай ветеран—«ДТ-54» гэжэ алдаршаһан тракторто орходоо һураггүй хүсэтэй юм. Шэнэ модель хадаа «ДТ-55А» трактор болоно. Тэрэнэй гусеница үргэн болгогдоһон дээрэһээ намагтай шиигтэйшье газарта хүдэлжэ шадаха болонхой. Зураг дээрэ: «ДТ-55А» трактор.

АПН-эй фото.

ХОРИН ЗУРГААДАХИ ЖЭЛЭЭ

Хүршэ областьһоо ерэһэн бэшэг

Агын хониной совхоз Шэтын областиин эгээн ехэ мал эрхилдэг ажахынуудай нэгэн юм. Эндэ хэр угай хони үдхэдэг. Малшадынь, илангаяа хонишодынь. Агын округ соо түрүү ажалаараа суурхана. Тэдэнэй нэгэн Базарма Бадармаевич Нимаев болоно.

Базарма Бадармаевич 26-дахи жэлээ хонишоноор ажаллажа ябана. Бидэнэй энэ суута хонишоной отара хүрэжэ ерэхэдэмнай тэрэ хонидойнтоо хотоной гэзаагуур татуур барижа байба. Энэ татуураа хотон шэнгеэр мүн лэ нариихан шабха бургааһа бодхожо, үндэрөөр барина. Саһа бордоһоной болоходо хүр хүнгэрэг хотондо хүрэнгүй, татуурай үбэртэ үлэхэ байна.

— Бүхы хонишоднай иимэл хотондо үбэлжэдэг юм,—гэжэ тус совхозой директор Олег Петрович Кравцов хөөрэнэ.—Хэды ехэ саһа бордоһондо хотомнай хуурай үлэдэг. Хонишоднайшье сүлөө сагаар ехэ байдаг. Энэнь ондоо ажалаа хэхэдэнь һайн юм.

Мүнөө Базарма Бадармаевич үбэлые хүсэн түгэс угтажа байна. Газаань хэдэн һүри үбһэн, зелёнко сомогдонхой, хонидойнь уһалха харза һайнаар заһагданги.

Хонишоной өөрыньшье байра ехэ зохидоор түхеэрээтэй. Урдань һэеы гэр соо үбэлжэдэг һаа, мүнөө байшанда ороо. Гэртэнь ороходо шэнэ радиоприемник, һүүлэй үеын модон бараан (мебель) нюдэ буляана. Эдэ бүгэдэ хонишоной гар зүүрэй хэрэгсэл гээшэ. Харин совхозойнгоо центртэ энэ хүмнай хоёр дабхар байшан гэртэй юм. Хүүгэдынь тэндээ байгаад, үбэлэй сагта һургуулида ябана.

— Хонишоноор лэ ажаллажа ябатарни дайн эхилжэ, тиишэ мордоһон хүм. 1942 ондо ехээр шархатаад бусаһанһаа хойшо энэ мүнөө болотор ажаллажа ябанаб. Элдэбын лэ хатуу жэлнүүд үнгэрөө гээшэ. Илангаяа 1955 оной үбэлые мартадаггүйб. Тэжээл бага, шуурга бордоһон, мал үхэхэ. Тэрэ сагһаа хойшо бүхы юумэеэ өөрөө ябажа хэлэгби.

1960 ондо энэ хүмнай 100 эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абаһан юм. 1963 ондо тэрэ 120 хурьга абажа, тобир һайнаар түлжүүлээ. Хойто жэлынь баһал энэ дүнгөө харуулба. 100 хурьга абаад, түлгэ бүриһөө 4600 грамм нооһо хайшалаа.

Мүнөө жэлдэ Базарма Бадармаевич 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха түсэбтэй.

Мүнөө үбэлжөөндөө ороод байһан энэ хонишоной байра байдал, бэлдэһэн тэжээл, тарган хонидыень харахадаа энэ хүмнай хэлэһэндээ хүрэхэ гэжэ лаб найдахаар.

Иимэ түрүү бэрхэ хонишод Агын округто олон. Тэдэнэй нэгэниинь болохо Долгор Тучиновада һаяхан Ленинэй орден барюулагдаба. Мүн Базарма Бадармаевич, Даши-Доржи Дарижапов болон бусадай нэрэ энэ хизаарта суутай.

Н. АНДРЕЕВ.

Улаан-Үдын 12-дохи культма газинай хүдэлмэрилэгшэд hара бүриингөө түсэбые зуу гаран процент ходо дүүргэдэг. Тэдэнэй дунда наймаалагшад Валентина Лаптева Татьяна Ларионова хоёр илангаяа шалгарна. Зураг дээрэ: В. Лаптева, Т. Ларионова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УУЛАНУУДТА ОРШОДОГ ФЕРМЭ

Буряад ороной холын хойто зүгтэ Тыя гэжэ түргэн урасхалта хадын голой хоёр бэеэр Андока гэжэ нютаг нэмжыдэг. Энэ нютагта хэдэн зуугаад орын hүрэгүүд ягель-хүбхэ бэдэржэ, яралгүйхэн бэлшэдэг. Оршон тойрон мүнхэ саhан малгайтай шулуун мундарганууд шэмээгүй мантайлдаха.

Эндэ Хойто-Байгалай аймагай ан олзоборилгын эвенкийскэ «Дружба» колхозой орын фермэ hуурижанхай юм. Үбэлэй хагсуу үедэ үбhэ тэжээлдэ hанаагаа зоболтошьегүй hаа, оро харагшадай ажал яhалашье хэсүүхэн юм. Юуб гэхэдэ, хүhөө шулуун байсануудай хүнды жалгаар бордоhо шуурган гэб гэнтэ шуухиран, hүрэгүүдые таhалжа болохол. Гадна араа шүдөө тамшааhан арьяатадшье олон юм. Заримдаа амгалан тэнюунээр бэлшэжэ ябаhан hүрэгтэ баабгай, шононууд добтолжо, бүхгай hайгаар бүтэн бүлеэн гарасалдаха сагууд алил олон үзэгдэдэг.

Зунай сагта табгай сагаан боргооhод болоод бэшэшье шумуулнууд орын hүрэгтэ амар заяа үзүүлдэггүй. Тиимэhээ оро харагшадта хүшэр даа.

«Дружба» колхозой орошоо hүрэгүүдээ олошоруулха талаар жэлhээ жэлдэ түсэбтэ даалгабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг юм. Тиигэжэ энэ колхоз СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулhан выставкэдэ хабаадаhан байна. Энэшье жэлдэ дурсагдагша ажахын орошод оролдосотой hайнаар ажаллажа, hүрэгөө олошоруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө үедэ эндэ 1200 толгой оро үсхэбэрилэгдэнэ. Тэдэнэйнь 360-ниинь үнгэрэгшэ хабар абтаhан тугалнууд тоологдоно. Михаил Лекарев, Семен Аеульев, Татьяна, Варвара Шангинанууд бүхэли жэлээр орын фермэдэ ажалладаг байна. Фермые хүтэлбэрилэгшэ Евгений Тихонович Ганюгин жэлэй дүрбэн сагай уларил, байгаалые хараадаа абажа, hүрэгэй гээлтэ хоролтогүйгөөр үдэхэ хэрэгтэ ехэхэн дүй дүршэлэйнгөө хубитые оруулдаг.

Колхоз гүрэндөө орын мяха тушаахаhаа гадна, зунай үедэ геологическа партинуудай зэр зэбсэгээ, хүнhэ түхеэрэлгэнүүдээ зөөхэ хэрэгтэнь оро унаагаар туhалдаг байха юм. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ зунаа колхозой гэшүүд Мария Петровна Урончина, Владимир Аеульев, дүршэлтэй ангуушад Владимир Платонов, Константин Саватеев, Клим Платонов болон бусадшье геологуудай ашаае оронуудтаа тээгээд, тэдэнние газаршалангаа Хойто-Байгалай хүтэл дабаануудые, хүбшэ шэдхэнүүдые ото hэтэ ябаhан байна.

Колхозой орын фермые эрхилэгшэ нүхэр Е. Т. Ганюгин Магадан хотодо болоhон оро үсхэбэрилэгшэдэй түрүүшүүлэй Бүхэроссин зүблөөндэ хабаадалсаhан байна. Тэрэ зүблөөн дээрэ хойто хүбшэнүүдэй болон тундрын баялигые эрхим hайнаар ашаглаха тухай ехэ туhатай хөөрэлдөөн болоhон.

— Тэрэ зүблөөн үнэхөөрөөшье манда тон туhатай байба. Бидэ, Буряадай орошод, hүрэгүүдэй олошорхын тула улам эршэмтэйгээр ажаллажа, алдарта Совет оронойнгоо 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха ёhотойбди,— гэжэ нүхэр Е. Т. Ганюгин шиидэнгеэр хөөрэнэ.

О. БЕРЕЗКОВ.

ПАКИСТАНАЙ МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ

Пакистаниие хоёр далиин түхэлтэй орон гэлсэдэг. Энэнь юрын сасуулбари бэшэ ааб даа. Шажан мүргэлэй шэнжээр Индиин хубаарха үедэ, 19 жэлэй урда тээ энэ гүрэн тогтоо hэн. Шэнэ гүрэнэй хуби боложо ороhон мусульман зоной ажаhуудаг районуудай хоорондо Индиин 2 мянгаад шахуу километр үргэнтэй газар оршодог юм. Тиигэжэ ороной политическэ, экономическа ажабайдалда өөрын онсо шэнжэ оруулhан, орёо түбэгтэй асуудалнууд гараhан байна.

hая тогтоhон гүрэн бага бэшэ бэрхэшээлтэй ушараа. Экономическа холбоо барисаань муудаад, түүхэй эд абаха газарынь тэрэниие болбосоруулха үйлэдбэриhөө таhараа. Эдэ бүгэдын хажуугаар ээрхэг түримхэй гүрэнүүд, түрүүшын ээлжээндэ США, тиихэдэ Пакистаниие нүлөөндөө оруулха, Индитэй арсалдуулха гээд үсэд нэтэрүүгээр оролдожо, оронойнь экономическа хүгжэлтэдэ hаад ушаруулжа, бэрхэшээлынь бүри хэсүү болгоо hэн.

Хэды тиигэбэшье hаань, Пакистан хэдэн зуун жэлэйнгээ гээгдэлые дабажа гарахын тула нилээд ехэ юумэ хээ. Орон соогуурнь ябахадаа, хүн зонтой хөөрэлдэхэдөө, тэрэ туйлалтыень мэдэжэ, хаража абахаш.

Айюб Ханай захиргаанай түс оронние хүтэлжэ байhан hүүлэй 10 жэлэй туршада национальна экономикынь илангаяа түргөөр хүгжэжэ эхилhые тоо, баримтанууд харуулна. Энэ үе соо газар уhалха хэдэ хэдэн ехэ барилганууд ашаглалгада үгтөө. Хэдэн миллион акр газар урэжүүлэгдээ. Баруун Пакистанай хойто зүгтэ Ворсак гэдэг гидроэлектростанци баригданхай. Ороной экономическа талаараа гээгдэжэ ябаhан энэ хубиие хүгжөөхэ талаар шухала үүргэ дүүргэнэ.

Электрификаци национальна экономикоёо хүгжөөхэ шухала hалбаринуудай нэгэн гэжэ эндэ тоологдодог. Мангла, Тарбелла, Кухнарта гидроэнергетическэ томохон барилганууд боложо байнхай. Байгаалиин газай олдоhон газарта хэдэ хэдэн теплоэлектростанци баригдахаар хараалагдана.

Буд нэхэлгын, станогой түхеэрэлгэнүүд, дизель ба хүдөө ажахын зарим оньhон машинанууд орон доторнь үйлэдбэрилэгдэжэ эхилээ. Буд нэхэлгын ба джутова мүнөө үеын промышленность байгуулагданхай. Равалпинди хотодо ойрохоно атомна шэнжэлгын институдай барилга эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Туп хотодо дүтэхэнэ, Инд мүрэнэй эрье шадар байгаалиин ехэ газ олдоод ашаглагдажа байна. Пакистанай бусадшье районуудта энэ hайн түлишэ бэдэрэгдэhээр. Сарисингын райондо, Хайдарабадта дүтэхэнэ, мүн Джалдида, Бенгалиин тохойн эрьедэ совет, пакистан геологууд промышленна ашагта газай шэнэ уурхайнуудые олоо. Бүхы орон дотор нефть бэдэрхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Энэ хэрэгтэнь Советскэ Союзай мэргэжэлтэд мүн лэ хабаадалсана.

Пакистан—газар таряалан эрхилдэг гүрэн. Тиигэбэшье мүнөө болотор эдеэ хоолой ехэхэн хубиие ондоо гүрэнүүдhээ худалдажа абаха баатай болоно. Колониальна дарлалтын үедэ энэ орон үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэдэг hаа, мүнөө тиимэ ядарал үзэхэеэ болинхой. Гэбэшье эдеэ хоолой зүйл тэндэ хомор. Жэшээлхэдэ, Зүүн Пакистанай зарим районуудта энэ жэл түрүүшын хэрэглэлэй эд бараанда карточкын гурим тогтоогдоо. Ган гасуурта нэрбэгдэдэг, уhаар дуталдадаг Баруун Пакистанда уhалууриин барилганууд бодхоогдожо, шэнэ газар ашаглагдажа байна. Барайгар ехээр таријжа үргүүлдаг Зүүн Пакистанда айхабтар шанга хүй hалхин үлеэжэ, уhан үерлэжэ, хүдөө ажахыда жэл бүри ехэ хохидол ушаруулдаг юм. Тэндэ эрьенүүдые үндэр болгохо ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Нёдондо жэл Пакистан бүхыдөө хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Валовой национальна продукцинь 28,4 процентээр нэмээ. Мүнөө гурбадахи табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ эхилээ. Шэнэ түсэб 20 жэлэй туршада хараалагдаhан экономическа хүгжэлтын программын хубинь болоно. Энэ 20 жэлэй туршада хүдэлмэригүйдэлгые, мүн үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха гэжэ хараалагдаhан. Мүнөө Пакистанай хүн зоной наяад процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй юм. Тиихэдэ хүндэ индустриин шухала hалбаринууд, хүгжэнги энергетикэ эмхидхэгдэхэ. Хүдөө ажахынь олон hалбаритай болохо, оронойнгоо дотоодын хэрэглэмжые гүйсэд хангахаhаа гадна, эдеэ хоолой зүйл хари гүрэндэ худалдахаар болохо. 1970 ондо Пакистан хари гүрэнhөө эдеэ хоолой зүйл худалдан абахаяа болихоор түсэблэнхэй.

Энэ программа бэелүүлхын тула экономикодоо ехэхэн капитальна hомололго хэхэ болоно. Пакистанай хүтэлбэрилэгшэд баруун гүрэнүүдэй ашаг туhые, илангаяа США болон Англиин ашаг туhые, мүн уласхоорондын элдэб эмхи зургаануудай туhые үргэнөөр хэрэглэнэ. Баруун тээхи гүрэнүүд мүнгэ зөөри урьhалхадаа, политическэ болон экономическа зорилгоёо түрүүшын ээлжээндэ хараада абадаг, өөhэдын эрилтэ табидаг гэжэ Пакистанай политическэ ажал ябуулагшадтай, баяшуултай хөөрэлдэхэдэмни, дураа гутангяар хэлээ hэн. Гансал манай эд бараа гү, али түхеэрэлгэ худалдажа абагты гэжэ баруун гүрэнүүд Пакистаниие бааладаг. Тэдэнэйнгээ үнэ сэн өөhэдөө тогтоодог. Мүнгэ зөөри урьhаар үгэдэг ээрхэг түримхэй гүрэнүүд, компанинууд олонхи ушарта Пакистанда хэрэггүй эд бараа үгэхэ гэжэ оролдодог ушаршье бии. Баруун гүрэнүүдтэй наймаа хэхэдэнь, Пакистанда тэгшэ эрхэ олгодоггүй.

Эгээл тиимэhээ Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй хани ёhоной харилсаа хүгжөөхэ шэглэл правительствынгаа баримталхада, улад зониинь ехэ баяртайгаар угтаа hэн. Энэ зам худалдаа наймаанай-экономическа холбоо барисаа байгуулха ехэхэн арга боломжо олгохо, национальна экономико хүгжөөхэдэ туhатай байха болоно.

Советскэ Союз Пакистанда мүнгэ зөөри урьhалаа, хэдэн проект бэелүүлхэдэнь хамhалсана. hаяхан хоёр ороной хоорондо хэлсээн баталагдажа, манай орон 110 мянган киловатт хүсэтэй электростанци барихадань туhа хүргэхэ болонхой. Энэнь совет хүнүүдэй хабаадалгатайгаар Пакистанда баригдаха эгээн түрүүшын томо барилга болохо.

Пакистанай түсэблэлтын эмхи зургаанууд манай ороной экономическа аша туhаар хэдэн районуудаа хүгжөөхэ түсэб хараа табижа байна.

Колониализмын хэсүү бэрхэтэй үлэгдэлые усадхахын тула ехэхэн юуман Пакистанда хэгдэнэ. Гэбэшье, юрын ажалшадай—хүдэлмэришэдэй, таряашадай, юрын алба хаагшадай—байдал үшөөл хүндэ хүшэр байhаар. Орон дотор хүдэлмэригүйшүүл олон. Хүдөө нютагуудай хүн зон хоолойгоо тэжээхэ гээд хото городуудта ошожо, хүдэлмэригүйдэгшэдэй тооё олошоруулна. Пакистанда ажалай хуули гараад, хүдэлмэришэд болон таряашадай байдал hайжаруулха hанаатай газарай реформо соносхогдоо. Теэд нюдарган баяшуул ажалай хуули болон газарай реформо тоохогүй дэндүү аашa гаргана.

Хүндэ бэрхэтэй байдалhаа шалтагаалжа, орон дотор үбшэ хабшан, илангаяа туберкулез дэлгэрэнхэй. Энэ үбшэнhөө боложо жэл бүри 200 мянгаад хүн наhа барана. Пакистанда бии байhан түлөөhэгүй клиникэ, больницанууд ажалша зоной хэрэглэмжые гүйсэд хангажа шаданагүй, үсөөдэнэ. Орон доторхи эмшэлгэ түлөөhэтэй юм. Тэрэ саанаа үнэтэй. Жэшээнь, аппендицидээ абхуулха гээ hаа, хүдэлмэришэ хүн 3 hарынгаа салин, клиникэдэ нэтэ шүдээ абхуулхадаа— 2 үдэрэйнгөө салин үгэхэ байна.

Пакистан арад амгалан ажаhууhые хүсэнэ. Ороной экономико хүгжөөхын тула, хүн зонойнгоо байдалые hайжаруулхын тула эб найрамдал хэрэгтэй. Нёдондо жэлэй сентябрь hарада Инди Пакистан хоёрой хоорондо hүжэрhэн зэбсэгтэ зүрилдөөн бэрхэшээл ба хохидол ушаруулхаhаа бэшэ, Индиинишье, Пакистанайшье ажалшан арадта юушье үгөөгүй. «Дайнай аюулай хаhа саг соогоо сарагдаhаниинь hайн. Советскэ Союзай үүсхэлээр Ташкентдэ Инди болон Пакистанай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга эмхидхэгдэжэ, Ташкентын Декларацида гар табигдаа hэн. Тиигэжэ эб тогтоогдоод, Пакистан Инди хоёрой хоорондохи харилсаан hайжаржа эхилээ»,—гэжэ Пакистанай экономикын, элүүрые хамгаалгын министр Кази Анвар Хак намда хэлээ hэн.

Индитэй зэбсэгтэ зүрилдөөн болоод дүүрэhэнhээ, Ташкентын уулзалгын болоhонhоо хойшо горитой саг үнгэрөө. Теэд орон доторхи байдал үшөөл орёо бэрхэтэй байна. Хархис этгээдүүд Ташкентын Декларацида этигэл, тэрээндэ гар табиhан хүнүүдтэ этигэл бууруулха харата ябуулга хэнэ. Тэдэнэр хэдэ хэдэн хото городуудта демонстраци үнгэргэhэн, Ташкентын Деклараци...—национальна хэрэгтэ урбаhан ябадал болоно гэхэ мэтээр мэдүүлhэн байха юм. Хархис этгээдүүд Индидэ «шэрүүнээр хандаха», буу зэбсэгээр hүрдүүлхэ эрилтэ табина. Пакистан Инди хоёрой хоорондохи зэбсэгтэ зүрилдөөн ойрохон зуура үргэлжэлөөшье hаа, ороной экономикодо, ажалша зоной байдалда хохидол ушаруулаа. Социально-экономическа хэрэгтэ зорюулагдаhан хэдэн миллион рупи дайнда гаргашалагдаhан байна. Тулалдаанай болоhон газараар ябааб. Эбдэрhэн тэрнүүдые, hандарhан хүүргэ болон харгы харааб...

Ажалша зоной байдалай түлөө тэмсэдэг арадай национальна парти, бусад түрүү эмхи зургаанууд правительствынгаа гадаадын политикые дэмжэнэ. Тэдэнэр Ташкентдэ гар табигдаhан документнүүдэй удха шанарые хүн зондо ойлгуулжа үгэнэ, хархис этгээдүүдэй хорото мэхэдэ орохогүйе, Советскэ Союзтай хани харилсаагаа улам хүгжөөн батажуулхые уряална.

Эб найрамдал тээшэ эрмэлзэхэ, бүхы арадуудтай хани харилсаагаа хүгжөөхэ, уласхоорондын албан хэрэгэй, соёлой талаар хани холбоое үргэдхэхэнь мүнөө Пакистанда тон шухала байна.

А. ФИЛИППОВ.

ДРВ. Намдинь городто Америкын агаарай дээрмэшэдэй hандаргаhан дасан.

ТАСС-ай фотохроника.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй ЦК-hаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумhээ. Болгариин компартиин IX съездын хүдэлмэри тухай материал. «Табидахи жэл эршээ абаа!» гэhэн түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаhанда: 1967 оной эд бараанай оптово сэнгүүд. «Научно-практическа конференциие угтуулан» гэhэн руорика доро. «Ленинград, Москвагай жэшээе Буряад орон халан абана» гэhэн Д. Лубсановай корреспонденци. «Хайшаашье бэшэ харгы»—А. Митниковэй корреспонденции.

Гурбадахи хуудаhанда: «Москва шадарай байлдаанда шалгарhан артиллери»—АПН-эй материал. Хилын саанаhаа hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютаг нютагай hонин.

ХИЛЫН САНААhАА

Доши Ширхан хоёрой хоорондохи харгы нээгдэбэ

КАБУЛ. (ТАСС). Доши болон Ширхан хоёрой хоорондохи харгы баярай оршон байдалда нээгдээ. Энэ харгы совет мэргэжэлтэдэй туhаламжатайгаар баригдаа юм. Тус харгы Афганистанай хойто болон урда районуудые холбобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Т. Ефремов толгойлогшотой советскэ правительственна делегаци энэ баярай ёhолол дээрэ байлсаа.

Уг залгамжалагша хан хүбүүн Ахмед шах харгые нээлтын баярай ёhолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ ута зам харгые заhахын тулада афган мэргэжэлтэдтэй хамта эдэбхитэй шангаар ажаллаhан совет мэргэжэлтэдтэ гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

Индиин правительствын составта хубилалта болобо

ДЕЛИ, ноябриин 14. (ТАСС). Индиин центральна правительствын составта болоhон доро дурсагдаhан хубилалтые премьер-министр Индира Гандиин зүбшэлөөр президент Сарвапалли Радхакришнан hайшаагаа: дотоодын хэрэгүүдэй министрээр Яшвант Чаван, обороныи министрээр Сваран Сингх, гадаадын хэрэгүүдэй министрээр М. Али Чагла, гэгээрэлэй министрээр Фахруддин Али Ахмед томилогдоо, газар уhалалтын болон электростанцинуудай министерствые гүрэнэй министрэй зэргэтэйгээр К. Л. Рао толгойлхо байна.

Ракетэ табилга хойшолуулагдаба

ПАРИЖ, ноябриин 14. (ТАСС). Вумерэй (Австрали) полигон дээрэhээ «Европо» ракетые табиха гэhэн табадахи hэдэлгэ мүнөөдэр дахяад хойшолуулагдаа. Энэ ракетэ байгуулгада хэдэн орон хабаадаа гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Канберрэhээ мэдээсэнэ.

Сири Израиль хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ буудалдаан болобо

ЛОНДОН, ноябриин 14. (ТАСС). Тивериадска нуурай хойто талын Сириин хилын харуулай постнуудай болон Израилиин харуулай сэрэгүүдэй хоорондо үсэгэлдэр хоёр час үлүүтэй саг соо буудалдаан болоо гээд Рейтер агентствын корреспондент Дамаскhаа дамжуулна.

Сириин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлhэнэй ёhоор, Израилиин харуулай сэрэгүүд Сириин харуулнууд руу автомат буунуудаар түэүүлжэ буудаа, тэрэнэй hүүлээр Сириин тала харюу үгэхэ баатай болоhон байна.

Буудалдаан нютагай сагаар 18 час 30 минутада болюулагдаа.

Кубада дээрмэдэлгын добтолго хэгдэбэ

ГАВАНА, ноябриин 14. (ТАСС). Кубын Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министерство өөрынгөө мэдүүлгэ соо иигэжэ мэдээжэнэ. «Ноябриин 13-да үүр сайжа байха үеэр хойто зүгhөө ниидэн ерэhэн танигдаагүй самолёт Матансас бухтын баруун талада байhан «Сеперо Бонилья» гэжэ химическэ комбинадай газар дээрэ гурбан бомбо хаяа. Эдэ бомбонууд Америкэдэ бүтээгдэhэн байна бшуу, Тэдэнэй нэгэн складуудта бага зэргын hандарал ушаруулаа. Танигдаагүй самолёт хойто зүгые шэглэн ошоо».

Ороной газарта хэгдэhэн энэ дээрмэшэн ёhоной шэнэ добтолго Кубын арадай уур сухал ехээр хүргөө гээд Пренса Латина агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Америкынхидтэ эсэргүү ябуулга

ПАРИЖ, ноябриин 14. (ТАСС). Адана городто (Урда Турци) ажаhуудаг Турциин бүлэг олон эрхэтэд америкынхидтэ эсэргүү демонстраци хэхэ үедөө, США-гай консульствые, тэрэшэлэн США-гай хилын саанахи информационно агентствын (ЮСИС) отделениие hандаргаа гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Аданаhаа мэдээсэнэ. Американ далайн сэрэгэй тон томо бааза Турцида Инджерлигтэ байдаг юм. Энэ баазын 8 сэрэгэй алба хэгшэд городой үйлсэнүүдтэ эхэнэрнүүдтэ халдажа, тааруугүй аяг аашануудые таргаа. Тэрээн дээрэhээ шалтагаалан, демонстраци болоhон байна. Америкын солдадууд сохюулжа хэhээгдэхэ байhан аад, үрдижэ ерэhэн полициинхидээр абарагдаа. Гэбэшье улангүй 6 мянган хүн суглараад, Аданын амерuкан эмхи зургаанууд тээшэ ошоходоо, США-гай консульствын байшангай сонхын шэлнүүдые бута сохёо, американ Улаан Хэрээhэнэй болон ЮСИС-эй байшангуудые хүсэдөөр шахуу hандаргаа. Городой үйлсэнүүдтэ полициинхидэй бодхоhон бүхэлэлтэнүүдшье, демонстрациие усадхахын тулада эльгээтдэhэн турок солдадуудшье урагшатай юумэ хэжэ шадаагүй. Город соо байдаг американ ноёд түшэмэдэй болон сэрэгэй алба хэгшэдэй 40 гаран машина демонстрантнуудаар галдагдаhан, hамна бута сохигдоhон байна. Полици 35 хүниие арестовалаа.

УРДА ВЬЕТНАМ. «Стратегическэ тосхонуудай» нэгэн. Урда Вьетнамай арадые концлагерьнуудай шүбгэтэ шабын түмэр хүреэ саана хаахые американ ээрхэг түримхэйшүүл, тэдэнэй туhамаршад оролдодог. ТАСС-ай фотохронико.

„Джемини-12" ниидэлгээ үргэлжэлүүлhээр

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 14. (ТАСС). «Джемини-12» гэжэ замбуулинай онгосын гурбадахи үдэрэйнгөө турша соо ниидэхэдэ, Эдвин Олдрин онгосоhоо замбуулинай дайда руу гараа, экипажай гэшүүд хэмэл одонуудай ниилэлгые түбшэн жэгдэ болгохо онол аргануудые бодотоор шалгажа үзөө.

Космонавт Олдрин замбуулинай дайда соо хоёр час юhэ минутын турша соо ниидэhэн байна. Найман метр ута ооhороор онгосотоёо холбоотой энэ космонавт замбуулинай дайда соо жинрэй хүдэлмэри хүнэй хэхэ арга боломжые тодорхойлхын тулада хэдэ хэдэн туршалгануудые хээ. Космонавт хадаа 30 метрэй аргамжаар онгосоёо «Аджена» ракетэтэй холбоо.

Олдрин хадаа онгосоhоо замбуулинай дайда соо гараад ябаха үедөө дүүргэхээр түсэблэгдэhэн туршалгануудай программые американ космонавтнууд сооhоо анху түрүүн хүсэдөөр дүүргээ.

Онгосын бортдо Олдриной бусажа ерэhэнэй hүүлээр, космонавтнууд аргамжын утын шэнээр «Аджена» ракетэhээ холо болоо. Иимэ зайтайгаар «Джемини-12» Аджена» хоёр табя шахуу часай турша соо ниидээ.

Мүнөөдэр Москвагай сагаар үглөөнэй 4 час багта космонавтнууд холбоhон аргамжаа таhалаад, «Аджена» ракетэhээ бүри холо болоо, тиигээд ээлжээтэ амаралтадаа бэлэдхэжэ эхилhэн байна.

Камбоджын хилэнүүд дээрэ харата аашанууд гаргагдана

ПНОМ-ПЕНЬ, ноябриин 14. (ТАСС). Кхмер Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Холбоото Штадуудай, Урда Вьетнамай болон Таиландын хүлhэншэдэй зүгhөө Камбоджын хилэнүүд дээрэ харата аашанууд гаргагдажал байhаар. Туолкандал гэжэ hуурин газар шадар американ самолёт ноябриин 6-най hүни Камбоджын агаарай хилые дабаа.

Октябриин 30-да Таиландын талаhаа бүлэг зэбсэгтэ хүнүүд Камбоджын газар руу шургаа ороо. Мүн лэ энэ үдэр Камбоджын хилэ шадарай Коув тосхондо дүтэшэг минэ табигдаhан участок дээрэ хилые дабагшад орошоhон байна. Таиландын хүлhэншэд эндэ минэ табиhан байгаа бшуу. Тэрээнhээ боложо, гурбан хүн алуулаа. Найман хүн шархатаа.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-02063. Зак. № 1139.